

Nota 8,6 din 10 pentru acțiunile din faza I

- de ce ar trebui Comisia Europeană să recomande trecerea în faza a doua a Planului de Acțiuni pentru liberalizarea vizelor -

**Autori: Cristian Ghinea
Ciprian Ciucu
Tudor Cojocariu**

Mai 2012

CUPRINS

INTRODUCERE / 3

LIBERALIZAREA VIZELOR ÎN BALCANI – PRECEDENT PENTRU PARTENERIATUL ESTIC / 4

RESTANȚE LA LEGILE ANTI-DISCRIMINARE ȘI ÎN BALCANI / 5

CUM S-A AJUNS LA DESCHIDEREA DIALOGULUI PE VIZE CU UCRAINA ȘI R. MOLDOVA / 5

CUM SE VA LUA DECIZIA PRIVIND RIDICAREA VIZELOR ÎN UE / 8

ÎMPĂRȚIREA PROCESULUI ÎN DOUĂ FAZE – PRINCIPALA DEOSEBIRE FAȚĂ DE BALCANI / 10

EVALUAREA IMPLEMENTARII PRIMEI FAZE A PLANULUI DE ACȚIUNI: 86% DINTRE CONDIȚII INDEPLINITE SAU FOARTE APROAPE DE INDEPLINIRE / 11

NECLARITAȚI PROCEDURALE – CUM SE IA DECIZIA DE TRECERE ÎN FAZA II? / 18

DIFICULTAȚI POLITICE INTERNE – PROBLEMA LEGII ANTI-DISCRIMINARE ȘI A CORUPȚIEI / 19

CORUPȚIA – O PROBLEMA DE VOINȚĂ POLITICĂ / 23

CONCLUZII ȘI RECOMANDARI / 26

ANEXA – GRADUL DE INDEPLINIRE AL PLANULUI NAȚIONAL DE ACȚIUNI DIN FAZA I / 28

INTRODUCERE

Acest raport constituie atât o evaluare a progreselor făcute de Republica Moldova în implementarea Planului de Acțiuni pentru liberalizarea vizelor, cât și o punere în context a relației Chișinău – Bruxelles în ce privește vizele, printr-o comparație amănunțită cu precedentul creat de țările din Balcanii de Vest cărora li s-au ridicat vizele în 2009 – 2010. Raportul include, de asemenea, o analiză a modului în care s-au luat și se vor lua deciziile privind vizele în cadrul Uniunii Europene.

Astfel, raportul este împărțit în patru capitole distincte:

- analiza procesului de liberalizare a vizelor în Balcanii de Vest;
- explicarea procesului decizional din UE și recomandarea unor acțiuni de pregătire a deciziei;
- evaluarea acțiunilor întreprinse de guvernul moldovean până în mai 2012, față de angajamentele luate la începutul anului 2011;
- analiza celor două mari probleme restante – legea anti-discriminare și întârzierile în politicile anticorupție (și recomandări pentru depășirea acestor obstacole).

Pentru evaluarea independentă a progreselor înregistrate, autorii au realizat interviuri cu oficiali din cadrul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, Serviciului de Grăniceri, Centrului de Protecție a Datelor Personale, Ministerului Afacerilor Interne, Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Cancelariei Guvernului. Le mulțumim tuturor pentru colaborare, precum și experților din cadrul proiectului High Level EU Advisers și experților din ONG-uri din Republica Moldova care ne-au ajutat la creionarea concluziilor. Răspunderea pentru aceste concluzii ne revine în totalitate.

Liberalizarea vizelor în Balcani – precedent pentru Parteneriatul Estic?

Dialogul pentru liberalizarea vizelor a început oficial între Comisia Europeană și țările din Balcanii de Vest la începutul anului 2008. Decizia a fost precipitată pentru că o decizie consensuală asupra statutului Kosovo eșuase și regiunea urma să-și declare independența¹. Alegerile care urmau în Serbia puneau publicul în fața unor alegeri dramatice, iar UE a dorit să dea un semnal de deschidere către electoratul sârb. Odată începută procedura cu Serbia, decizia s-a luat rapid și în legătură cu celelalte țări.

Procesul de liberalizare a vizelor în Balcanii de Vest

Țara	Începerea dialogului ²	Decizia finală privind ridicarea vizelor ³	Data când a fost votată legea anti-discriminare
Serbia	Ianuarie 2008	30 noiembrie 2009 - Consiliul UE	26 martie 2009
Macedonia	Februarie 2008	30 noiembrie 2009 – Consiliul UE	13 aprilie 2010
Muntelegru	Februarie 2008	30 noiembrie 2009 – Consiliul UE	27 iulie 2010
Albania	Martie 2008	7 octombrie 2010 – Parlamentul European 8 noiembrie 2010 – Consiliul UE	4 februarie 2010
Bosnia	Mai 2008	7 octombrie 2010 – Parlamentul European 8 noiembrie 2010 – Consiliul UE	23 iulie 2009
Kosovo	Nu a început formal	-	19 septembrie 2004

¹ Alexandra Stiglmeier, "Learning from the Western Balkans Experience", Batory Foundation, Varșovia, Ianuarie 2011

² "Western Balkan Towards White Schengen List - Regional summaries of national reports", Fund for an Open Society – Serbia, Decembrie 2009

³ European Stability Initiative - White List Project, "The EU decision-making process", 20 Martie 2009

Restanțe la legile anti-discriminare și în Balcani

Restanțele în cazul țărilor din Balcanii de Vest au fost asemănătoare cu cele înregistrate acum de Republica Moldova. Guvernele din pachetul balcanic au opus rezistență față de adoptarea unei legi anti-discriminare. Legislația anti-discriminare a rămas printre ultimele condiții neîndeplinite în Bosnia, Albania, Muntenegru și Serbia. În Macedonia, legea trecută de guvern a fost criticată de organizațiile neguvernamentale specializate pentru că nu oferea suficiente garanții minorităților. În toate aceste țări, chestiunea drepturilor persoanelor homosexuale a fost cea mai aprins dezbătută. Guvernul sârb a retras inițial proiectul de lege anti-discriminare în fața reacției ostile a Bisericii și a grupurilor conservatoare. Proiectul a fost reluat și votat în martie 2009.

"Suntem conștienți că din cauza tradițiilor și obiceiurilor noastre, această lege va provoca o furtună. Dar dacă nu o adoptăm, ne vom distanța complet de Europa" - Deputat bosniac

Proiectul de lege anti-discriminare a dus în Bosnia la o unitate de vederi neașteptată între confesiuni care altfel nu se înțeleg prea des. Consiliul Inter-religios, un organism creat în urma războiului din 1992 – 1995 care reunește reprezentanți ai confesiunilor catolică, ortodoxă și musulmană, a luat o poziție unitară împotriva proiectului de lege. Deși au plecat la drum concomitent cu celelalte țări din pachetul balcanic în Dialogul pentru Liberalizarea Vizelor, Bosnia și Albania au rămas în urmă și au primit rapoarte defavorabile din partea Comisiei în 2009. Opoziția față de legislația anti-discriminare a venit în conflict cu dorința publicului de a scăpa de vize, o lecție importantă și relevantă pentru situația prezentă din Republica Moldova. Zoran Koprivica, membru al Parlamentului federal a declarat înainte de adoptarea legii: "Suntem conștienți că din cauza tradițiilor și obiceiurilor noastre, această lege va provoca o furtună. Dar dacă nu o adoptăm, ne vom distanța complet de Europa"⁴.

Legea a intrat în vigoare în august 2009. Pentru a calma protestele ordinelor religioase, forma finală a legii exclude explicit Bisericele de la aplicarea principiilor de egalitate⁵.

Cum s-a ajuns la deschiderea dialogului pe vize cu Ucraina și R. Moldova

Trebuie spus că ideea de a deschide granițele spre Estul UE nu este una considerată automat binevenită în cadrul UE. Multe voci din UE spuneau că după ridicarea vizelor în Balcanii de Vest (cu excepția Kosovo), s-a încheiat trendul de abolire a barierelor față de circulația persoanelor. Granițele UE coincid în Sud cu granițele naturale ale Europei. Prin cuprinderea fostei Iugoslavii și Albaniei în spațiul de liberă circulație, aceste voci considerau misiunea încheiată. Impresia de

⁴ Wendy Zeldin, "Bosnia-Herzegovina: Draft Anti-Discrimination Law Creates Controversy over Gay Marriage Rights", Library of Congress, 10 iulie 2009

⁵ European Commission against Racism and Intolerance, "ECRI report on Bosnia and Herzegovina (fourth monitoring cycle)", adoptat pe 7 Decembrie 2010, publicat pe 8 Februarie 2011

"misiunea încheiată" era întărită de faptul că Turcia nu a primit un *roadmap* sau un *action-plan* pentru ridicarea vizelor, asta deși în mod oficial este țară candidată la aderarea la UE. Mai mult chiar, posibilitatea de a ridica vizele pentru cetățenii turci a fost promisă prin Acordul de Asociere cu această țară semnat în anul 1963. Autoritățile europene condiționează începerea dialogului de semnarea unui acord de readmisie, ceea ce Turcia refuză. Avem deci un paradox turcesc în acest caz: o țară negociază detaliat capitole de aderare, dar rămâne departe de începerea procesului de ridicare a vizelor pentru cetățenii săi.

*Doar Republica Moldova și
Ucraina au primit Planuri de
Acțiuni dintre țările
Parteneriatului Estic. R.
Moldova avansează mai
repede decât Ucraina, deci
este deschizătoare de
drumuri pentru întreg
Parteneriatul Estic*

În acest context lansarea Parteneriatului Estic (PaE) în 2009 a creat noi dileme. După criza Constituției europene, UE a trecut printr-o așa-numită "oboseală a extinderii". Aderarea a 10 state din Estul Europei foste comuniste și promisiunea unui *membership* acordată Balcanilor de Vest a trezit nemulțumiri în centrul decizional al UE, plasat încă în Vestul Europei. Multă lume se teme de supra-extindere. Dar insistența Suediei și Poloniei a dus totuși la lansarea PaE. S-a încercat rezolvarea altei dileme: ce facem cu vecinii europeni ai UE, adică acele țări rămase în zona gri dintre UE și Rusia care au

totuși aspirații europene? PaE i-a dezamăgit pe mulți din R. Moldova, Ucraina sau Georgia, care așteptau un tratament similar cu cel al Balcanilor de Vest, dar pe atât s-a putut cădea de acord la acel moment⁶. Ideea de a oferi o perspectivă de ridicare a vizelor a venit oarecum natural: putea fi un gest simbolic de compensare. În acest fel s-a reluat ideea extinderii spațiului de liberă circulație a persoanelor spre Est, spre țările PaE (și posibil Rusia). În mod explicit, modelul din Balcanii de Vest a fost folosit pentru următorul val, cel din Est⁷.

Această logică este întărită de faptul că declarația Summitului de la Praga (7 mai 2009), care a lansat Parteneriatul Estic, anunță scopul "pe termen lung" al UE de a "liberaliza deplin regimul de vize în mod individual pentru țările partenere, dacă se vor îndeplini condițiile". Declarația de la Praga joacă în domeniul vizelor pentru Parteneriatul Estic rolul pe care Declarația de la Salonic din 2003 l-a jucat pentru Balcanii de Vest: atunci UE și-a afirmat hotărârea de a oferi o perspectivă de liberalizare pentru Balcani. De remarcat că au trecut cinci ani între Salonic și oferirea *roadmap*-urilor pentru vize. Între Praga și oferirea Planurilor de Acțiuni pentru Ucraina și R. Moldova a trecut doar un an și jumătate. Ucraina (în noiembrie 2010) și R. Moldova (în ianuarie 2011) sunt singurele țări din PaE care au primit deocamdată un Plan de Acțiuni⁸, fiind deschizătoare de drumuri. Se așteaptă oferirea unui asemenea document pentru Georgia în 2012. În ce privește Rusia, oficialii UE au încercat deschiderea unui dialog cu Moscova pe aceeași logică urmată în Balcani și în cazul R. Moldova și Ucrainei: reforme interne și condiționalități

⁶ Cristian Ghinea și Paul Ivan, "Parteneriatul Estic – instrucțiuni de utilizare", CRPE Policy Memo nr. 13, septembrie 2010

⁷ Alexandra Stiglmyer, "Learning from the Western Balkans Experience", Batory Foundation, Varșovia, ianuarie 2011

⁸ European Stability Initiative, "The Eastern Partnership countries and visa-free travel", august 2011

contra ridicării treptate a vizelor. Rusia însă refuză măcar să discute despre condiții din partea UE, considerând că relația specială politică cu UE și importanța sa strategică o îndreptățesc să beneficieze de un regim aparte. Practic, Rusia refuză ideea de condiționări și de monitorizări din partea UE și propune un târg politic pentru ridicarea vizelor. Astfel, în relația UE – Rusia se vorbește de ”pași comuni” pentru ridicarea vizelor. Dar deocamdată doar se vorbește, Rusia nu e dispusă să accepte metoda UE, iar UE este divizată⁹ în modul în care ar trebui să acționeze față de Rusia în acest dosar (și nu numai), deci a nu schimba nimic este opțiunea pe care se poate cădea de acord la Bruxelles.

Revenind la R. Moldova și Ucraina ca deschizătoare de drumuri în Parteneriatul Estic, această afirmație merită adnotată după ultimele evoluții. Rapoartele paralele de monitorizare ale Comisiei Europene pentru R. Moldova și Ucraina, date publicității împreună în februarie 2012 arată că R. Moldova se mișcă mai rapid decât Ucraina în toate cele patru blocuri ale Planului de Acțiuni. Adăugând la asta problemele politice recente dintre UE și Kiev pe tema cazului Timoșenko, care probabil vor duce la o încetinire a aplicării Planului de Acțiuni, observăm că R. Moldova rămâne de fapt singura țară din PaE care avansează serios cu Planul de Acțiuni.

De altfel, de la bun început, noul guvern instalat la Chișinău în 2009 a adoptat o strategie care a fost numită ”implementare preventivă”. Având în vedere lipsa de grabă a Comisiei Europene privind oferirea unui Plan de Acțiuni, oficialii moldoveni bine sfătuiți au luat planurile elaborate de Serbia și Muntenegru și au pornit o evaluare proprie a stadiului de pregătire și chiar au început să întreprindă unele măsuri, deși nu fuseseră încă cerute de Comisie¹⁰. Strategia a reușit la nivel

Implicarea Parlamentului European poate fi o șansă, acesta este mai liberal decât Consiliul în chestiunile privind circulația persoanelor.

politic și UE a oferit Planul de Acțiuni, ca un semn de deschidere. Din păcate, numele documentului a fost schimbat, din *Roadmap* în *Action Plan*, deși esența sa este aceeași. Diferența este dată de modul în care guvernele din UE se raportează la document: în cazul *roadmap*-urilor din Balcani se subînțelegea că votul din Consiliu este un proces automat, odată ce condițiile au fost îndeplinite (și Comisia certifică acest lucru). În timp ce în cazul Planurilor de Acțiuni, există prezumția (impusă de anumite state membre, precum Franța) că se va lua o decizie politică la momentul îndeplinirii condițiilor. Evident, vorbim despre prezumții și s-ar putea ca acestea să se schimbe, dar redenumirea și existența pericolului ca decizia să fie negativă chiar dacă vor fi îndeplinite condițiile au afectat chiar puterea acestor condiții și credibilitatea UE (fenomen vizibil mai mult în Ucraina și mai puțin în R. Moldova).

⁹ Nicu Popescu, ”On EU-Russia visa-free travel (Part 2)”, EUobserver blogs, 26 octombrie 2011

¹⁰ Cristian Ghinea și Victor Chirilă, ”EU-Moldova negotiations. What is to be discussed, what could be achieved?”, Mai 2010

Cum se va lua decizia privind ridicarea vizelor în UE

Inițierea propunerii de ridicare a vizelor trebuie să vină din partea Comisiei Europene. Până la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, propunerea Comisiei era supusă doar votului Consiliului UE (reprezentanții guvernelor naționale). După 2009, propunerea Comisiei trebuie aprobată și de către Parlamentul European, potrivit procedurii de codecizie. În ce privește Macedonia, Muntenegru și Serbia, acestora li s-au ridicat vizele înainte de intrarea în vigoare a Tratatului, dar Albania și Bosnia Herțegovina au intrat pe noua procedură și au primit un vot favorabil și din partea Parlamentului European¹¹.

Consiliul UE a decis ridicarea vizelor pentru Macedonia, Muntenegru și Serbia la 30 noiembrie 2009. Votul favorabil pentru Albania și Bosnia Herțegovina a venit pe 7 octombrie 2010 în Parlamentul European și pe 8 noiembrie 2010 în Consiliu. Procedurile de aprobare au durat circa 7 luni¹².

Deși există voci care se tem că implicarea Parlamentului European ar putea complica și îngreuna liberalizarea vizelor, credem că, dimpotrivă, în cazul R. Moldova Parlamentul poate fi o șansă. La nivelul guvernelor naționale, tema circulației persoanelor a devenit una sensibilă, mai ales după criza economică ce a făcut ca publicul din multe țări europene să aibă atitudini potrivnice imigrației. Climatul politic din Europa nu este favorabil liberalizării circulației persoanelor și chiar regulile Schengen sunt puse sub semnul întrebării. Deci putem presupune că reprezentanții naționali din Consiliul UE vor dori să amâne decizia în cazul fericit (dar și realist) în care R. Moldova va trece cu bine și de a doua etapă a Planului de Acțiuni. Mai mult, decizia se ia în Consiliul de Afaceri Interne, care reunește miniștrii de Interne ai țărilor UE, iar aceștia tind în general să fie conservatori în materie de liberă circulație și tratează tema mai ales din perspectiva controlului infracționalității transfrontaliere. Decizia în Consiliu se ia cu majoritate calificată, deci formal este nevoie de 228 de voturi din 309¹³ (fiecare țară are un număr de voturi diferit în funcție de ponderea sa). Însă, cutuma tinde să favorizeze unanimitatea în chestiuni ce țin de Afaceri Interne.

În general, PE este mai liberal în ce privește circulația persoanelor decât Consiliul UE. În cadrul Parlamentului în sine, Comitetul responsabil de pregătirea raportului este cel pentru Libertăți Civile, Justiție și Afaceri Interne (LIBE), iar la raport contribuie și Comitetul pentru Afaceri Externe (AFET). Comitetul LIBE este cunoscut drept unul dintre cele mai liberale din PE pe chestiuni ce țin de drepturi cetățenești și libertate de mișcare. După Lisabona, Comisia Europeană trebuie să găsească punctul de consens între Consiliu și Parlament pentru a promova propuneri cu șanse de succes. Prin urmare, este de așteptat că dacă CE va prelua inițiativa unei propuneri pentru ridicarea vizelor, să găsească mai multă înțelegere în Parlament și mai ales în Comitetul LIBE.

Guvernul moldovean ar trebui să pregătească un dialog pregătitor și să informeze Parlamentul încă de pe acum. O oportunitate este prezența în cele două comitete a unor europarlamentari români: în LIBE: Monica Macovei (grupul popular), Ioan Enciu (grupul socialist), Renate Weber (grupul liberal). Ioan Mircea Pașcu (grupul socialist) este chiar vice-președinte al Comitetului

¹¹ European Stability Initiative – White List Project, "The EU decision-making process", 1 Martie 2010

¹² idem

¹³ idem

AFET, iar Cristian Preda (popular) este membru. Președintele AFET, Elmar Brok este un bun cunoscător al spațiului estic și are bune contacte cu guvernul de la Chișinău, iar un alt membru, Graham Watson, este și el cunoscător al dosarului moldovean, fiind raportor al Parlamentului pentru R. Moldova.

O oportunitate este prezența în cele două comitete a unor europarlamentari români: în LIBE: Monica Macovei (populari), Ioan Enciu (socialiști), Renate Weber (liberali). Ioan Mircea Pașcu (socialiști) este chiar vice-președinte al Comitetului AFET, iar Cristian Preda (populari) este membru.

Țările din Balcanii de Vest au avut un aliat puternic în Slovenia, care a deținut Președinția Consiliului în prima jumătate a lui 2008 și a putut pune problema vizelor pe agenda UE¹⁴. De asemenea, raportor LIBE pe dosar a fost o europarlamentară slovenă¹⁵. Din păcate, președinția poloneză a venit prea devreme în procesul de implementare a Planului de Acțiuni pentru a putea promova acțiuni decisive în acest sens. Într-o perspectivă ceva mai lungă de timp, s-ar putea ca Președinția Lituaniei (în a doua parte a lui 2013) să poată pune problema pe agendă într-un mod consistent, dacă lucrurile nu se vor rezolva favorabil până atunci. Oricum, aliații Republicii Moldova în UE (Polonia,

România, Suedia, statele baltice) ar trebui să urmărească procesul și să caute sprijin la alte țări pentru ca procedura de evaluare a R. Moldova să fie corectă și decizia politică să urmeze această evaluare în mod automat.

Președintele Parlamentului moldovean, Marian Lupu a făcut recent o declarație¹⁶ potrivit căreia UE a pus Republicii Moldova condiții irealizabile în mod intenționat, pentru că prea multe țări din Uniune nu ar mai dori extinderea spațiului de liberă circulație. **Marian Lupu greșește în analiza sa. Așa cum demonstrăm aici, Planul de Acțiuni cu R. Moldova urmează logica aplicată de UE în alte zone, iar tema controversată a legislației anti-discriminare a născut aceleași frământări și în alte țări.** Pe de altă parte, declarațiile lui Lupu reflectă o demoralizare destul de răspândită în cercurile oficiale de la Chișinău. Am întâlnit și noi în cursul interviurilor de la Chișinău această idee, precum că UE nu dorește de fapt liberalizarea vizelor pentru R. Moldova indiferent de ce ar face această țară. Acest fenomen șubrezește credibilitatea condiționalităților și a întregului proces de reforme interne la care R. Moldova s-a angajat.

¹⁴ Alexandra Stiglmayer, "Learning from the Western Balkans Experience", Batory Foundation, Varșovia, Ianuarie 2011

¹⁵ European Stability Initiative - White List Project, "The EU decision-making process", 1 Martie 2010

¹⁶ "Exclusiv! Lupu, din surse neoficiale: UE pune Moldovei condiții irealizabile ca să nu liberalizeze regimul de vize", Publika.md, 5 Mai 2012

Împărțirea procesului în două faze – principala deosebire față de Balcani

Documentele de lucru – *roadmap-uri* și Planuri de Acțiuni – sunt asemănătoare în ce privește Balcanii de Vest, de pe o parte, și Ucraina și R. Moldova, pe de altă parte: aceleași obiective care trebuie atinse, aceleași patru blocuri de condiții. Apare însă o diferență foarte importantă în ce privește implementarea și monitorizarea procesului: au fost create două faze separate, prima vizează adoptarea legislației, iar cea de-a doua implementarea propriu-zisă (diferențele nu sunt evidente sau clare în toate punctele din Planul de Acțiuni, dar aceasta este în esență logica împărțirii).

Evaluarea progresului – Balcani versus Parteneriatul Estic

	Faza I	Faza II
Balcani	Adoptarea	și implementarea
R. Moldova și Ucraina	Adoptarea	Implementarea

Leonid Lită¹⁷ și alți experți explică această împărțire prin faptul că ridicarea rapidă a vizelor în Balcani a dus la critici în multe țări din UE, iar Comisia a dorit să ofere asigurări acestor țări că monitorizarea va fi comprehensivă și va viza și schimbarea reală a situației, nu doar trecerea unor legi. În practică, procesul s-a complicat. Pe de o parte, este evident că rapoartele de evaluare ale Comisiei au analizat în cazul Balcanilor mai degrabă adoptarea unor legi și mai puțin implementarea lor propriu-zisă. Asta în primul rând din considerente de timp: unele legi au fost trecute cu doar puțină vreme înainte de decizia privind ridicarea vizelor (chiar și după în cazuri excepționale), deci nu putea fi evaluată implementarea. Pe de altă parte, nu e clar cât timp este necesar pentru ca experții Comisiei să considere că o reformă este sustenabilă. Până la urmă, decizia va fi una politică.

O altă schimbare față de Balcani a fost cerința realizării unui studiu de impact al liberalizării vizelor asupra țărilor din UE (din sursele noastre, condiția a fost pusă expres în Consiliu de către Franța). În cazul țărilor din Balcani, studiul de impact s-a făcut după ridicarea vizelor. Din punct de vedere metodologic este dificil să evaluezi impactul unui fenomen (ridicarea vizelor) care nu s-a produs încă.

În cazul Ucrainei și R. Moldova, un asemenea studiu a fost publicat¹⁸ în ianuarie 2012 de către *Migration Policy Centre* de pe lângă *European University Institute*. Finanțat de Uniunea

¹⁷ Leonid Lită, "Moldova on the EU visa liberalisation path: taking stock of achievements and failures. In-depth study", IDIS Viitorul, Chișinău, 2011

¹⁸ Agnieszka Weiner, Oleg Korneev, Shushanik Makaryan, Sergo Mananashvili, "Consequences of Schengen visa liberalisation for the Citizens of Ukraine and the Republic of Moldova", Migration Policy Centre, MPC Research Report 01 / 2012, ianuarie 2012

Europeană, studiul se bazează pe măsurare indirectă – sondaj pe experți din cele două țări și interviuri de profunzime cu migranți din Ucraina și R. Moldova aflați deja în țări din UE.

Concluziile acestui studiu sunt încurajatoare și desființează argumentele celor care se tem de liberalizarea vizelor pentru cele două țări. Potrivit concluziilor acestui studiu de impact, vizele contribuie la o slabă circulație a cetățenilor ucraineni și moldoveni aflați deja în Uniunea Europeană. Pentru R. Moldova, estimarea experților este între minim 200.000 și maxim 500.000. De remarcat că în cazul Ucrainei estimările sunt între 1 milion și 2 milioane. Raportat la populație se poate spune că rata de emigrare spre Vest este mai mare în R. Moldova decât în Ucraina (posibil și din cauza fenomenului de dublă cetățenie mai frecvent pentru R. Moldova, adaugă studiul).

”Cine a vrut să plece, deja a făcut-o. Prin urmare, ridicarea vizelor nu ar crește aproape deloc influxul de imigranți și nici numărul celor care ar cere azil în țările UE” – *studiu de impact finanțat de Uniunea Europeană*

În ce privește țările de destinație, în afara României, care nu este în zona Schengen, studiul apreciază că destinațiile favorite ale moldovenilor sunt Italia și Grecia, unde cel mai frecvent muncesc în agricultură și în menaj, și Spania / Portugalia pentru sectorul construcții și agricultură. În mod evident, mai spune studiul, politica de vize a eșuat în a proteja piața Uniunii Europene a muncii – cetățenii din R. Moldova și Ucraina care au dorit cu adevărat să muncească în UE, au și reușit să o facă.

Deci încercarea UE de a baricada piața muncii în fața celor din Est a eșuat. Doar că încercarea în sine are efecte perverse, afirmă studiul. Oamenii ajung în UE cu vize și decid să rămână acolo de frica că nu s-ar mai putea întoarce dacă vizitează R. Moldova. **Vizele și regimul actual împing acești oameni să încalce / ocolească legea, stând mai mult decât perioada legală permisă de vize. Asta înseamnă că sunt forțați să muncească în zona gri a economiei,** să nu poată reveni acasă frecvent (provocând drame familiale) și să fie vulnerabili în fața rețelelor de criminalitate organizată (trafic de persoane în special). **În perioada 2008 – 2011, emigranții din Ucraina și R. Moldova au făcut în medie doar o singură vizită acasă pe an, arată autorii.** Studiul vorbește chiar de ”efecte distructive” asupra vieții sociale în țările de origine, Moldova și Ucraina în acest caz. În același timp, estimarea autorilor este că ridicarea vizelor nu ar crește aproape deloc influxul de imigranți și nici numărul celor care ar cere azil în țările UE. Interviurile făcute de autori cu imigranți din R. Moldova care trăiesc în Occident arată, poate, surprinzător dacă ne gândim la întreaga dezbatere privind cetățenia română, că ”în timp ce mulți cetățeni moldoveni pot obține cetățenia română pentru ca apoi să plece în UE, emigranții moldoveni optează rareori pentru această variantă. Cetățenii moldoveni care intenționau să plece în UE au făcut deja asta în anii 1990. Prin urmare, emigranții moldoveni și ucraineni insistă că emigrația compatrioților către UE s-a stabilizat în ultimii 10 ani și asta nu se va schimba după liberalizarea vizelor”¹⁹.

Data fiind incertitudinea privind evaluarea de impact, guvernul moldovean a realizat și trimis la Bruxelles o schiță proprie²⁰ folosind date culese de ambasadele din țările UE privind cetățenii

¹⁹ Id., p. 13

moldoveni aflați deja acolo. Acest document consultat de CRPE afirmă că riscul de azil este minim (**doar 150 de cereri de azil au fost din partea cetățenilor moldoveni în 2011 în toate țările UE, față de un total de 58.544 aplicații din alte țări**), că rata de infraționalitate în rândul imigranților din R. Moldova este minimă și că aceștia tind să se integreze rapid în societățile de adopție.

Evaluarea implementării primei faze a Planului de Acțiuni: 86% dintre condiții îndeplinite sau foarte aproape de îndeplinire

Pe baza Planului de Acțiuni primit din partea Comisiei Europene, guvernul moldovean a elaborat un "Plan Național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize", adoptat de guvern în martie 2011.

Pentru a facilita înțelegerea, vom denumi în continuare cele două documente Plan de Acțiuni (cel trimis de UE) și Plan Național (cel adoptat de guvernul moldovean). În practică, Planul Național ia fiecare condiție din Planul de Acțiuni și o împarte în mai multe sub-acțiuni punctuale și deci mai ușor de monitorizat (Planul Național, document public, este practic un tabel care are în prima coloană acțiunea propusă de Comisie și în coloana a doua sub-acțiunile concrete care urmăresc această acțiune). Astfel, cele 87 de acțiuni au fost divizate în Planul Național în 163 de sub-acțiuni. Evaluarea noastră a urmărit aceste 163 de sub-acțiuni (vezi tabelul din Anexă).

	Măsurile din Planul de Acțiuni	Sub-acțiuni din Planul Național
Blocul 1	15	30
Blocul 2	22	54
Blocul 3	35	75
Blocul 4	15	34
Total	87	163

Planul de Acțiuni (și deci și Planul Național) conține patru blocuri tematice, astfel:

1. Securitatea documentelor, inclusiv asigurarea cu pașapoarte biometrice;
2. Migrația ilegală, inclusiv (împărțit în Managementul frontierei; Managementul migrației și politici de azil);
3. Ordinea publică și securitatea (împărțit în Protecția datelor cu caracter personal; Cooperarea judiciară în materie penală; Cooperarea în executarea legii, prevenirea și combaterea corupției și crimelor financiare; Prevenirea și combaterea crimei organizate, inclusiv a traficului de ființe umane);
4. Relații externe și drepturi fundamentale.

Dacă în primele două blocuri acțiunile au fost implementate aproape în totalitate, în ultimele două se află câteva reforme legislative deja demarate, dar ușor întârziate, în zona de responsabilitate a Ministerului Afacerilor Interne. Trebuie menționat și faptul că o parte dintre aceste condiționalități nu țin exclusiv de autoritățile de la Chișinău, ci și de disponibilitatea unor instituții europene de a colabora în acest proces R. Moldova (Europol, Eurojust).

Fiecare bloc conține mai multe obiective, iar fiecare dintre acestea conține mai multe reforme prioritare indicate de către experții Comisiei și pe care Republica Moldova trebuie să le realizeze. O reformă prioritară se realizează prin implementarea unor acțiuni planificate și specific identificate și asumate de către Guvernul Republicii Moldova. Acestea au termene clare de implementare și instituții desemnate, responsabile cu realizarea acțiunilor.

Comisia a dorit să ofere asigurări țărilor UE care au criticat liberalizarea regimului pentru Balcani, că monitorizarea va fi comprehensivă și va viza și schimbarea reală a situației, nu doar trecerea unor legi.

Planul de Acțiuni este un document complex care necesită implementarea în paralel și cu responsabilități intersectoriale și intra-guvernamentale a mai multor strategii, politici, legi și a altor instrumente specifice managementului public. Pentru a oferi o imagine asupra efortului Republicii Moldova în acest demers exprimăm mai jos, numeric structurarea planului de acțiuni. **Totodată facem mențiunea că exprimarea numerică ne va folosi doar cuantificării acestui efort și evaluării stadiului de implementare a planului, fără însă a exprima**

și diferența de efort pe care o presupune transpunerea unei măsuri sau alteia.

Unele activități presupun doar adoptarea unei unități de legislație, altele achiziționarea unor echipamente complexe și nu întotdeauna se găsesc finanțări din partea Uniunii Europene sau a altor donatori prezenți în Republica Moldova.

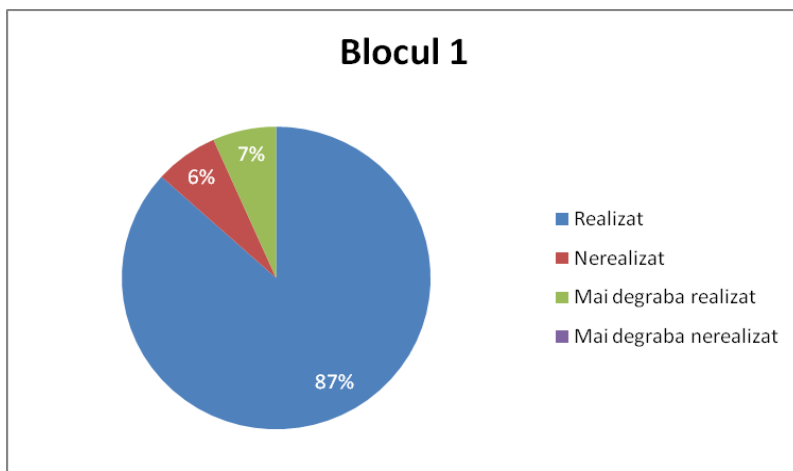
În cele ce urmează sunt evaluate pe baza unei scale ordinale pare (observațiile pot fi numărate sau clasificate, dar nu măsurate) cu patru valori:

- **Nerealizat (N)**, unde acțiunile nu au fost implementate în termenul de timp stabilit și nici nu au fost inițiate;
- **Mai degrabă nerealizat (MDN)**, unde acțiunile nu au fost implementate în termenul de timp stabilit, dar au fost inițiate;
- **Mai degrabă realizat (MDR)**, unde acțiunile nu au fost implementate în termenul de timp stabilit, dar sunt pe cale să fie finalizate;
- **Realizat (R)**, unde acțiunile au fost implementate în termenul de timp stabilit.

Prezentăm mai jos **rezultatele evaluării noastre realizate pe baza analizării rapoartelor de progres înaintate de către R. Moldova, Comisiei Europene; interviurilor realizate cu oficiali din Guvernul RM; experți independenți din sectorul neguvernamental și pe baza surselor**

secundare de date consultate (rapoarte independente, site-urile instituțiile implicate în proces, articole de presă).

Blocul 1 - Securitatea documentelor, inclusiv asigurarea cu pașapoarte biometrice

Acțiunile aferente Blocului 1 au fost aproape în totalitate îndeplinite (în proporție de 93%, cumulând rezultatele R + MDR). Acțiunile nerealizate sunt două:

- *Digitalizarea documentelor primare de stare civilă;*
- *Pregătirea implementării tehnologiilor de recunoaștere facială.*

După cum se observă, acțiunile nerealizate presupun implementarea unor tehnologii de ultimă oră, de exemplu, *tehnologiile de recunoaștere facială* fiind un efort care nu a fost în totalitate implementat nici în Statele Membre.

Blocul 2 - Migrația ilegală, inclusiv readmisia

Acțiunile cuprinse în Blocul 2 au fost în implementate în proporție de 91 %, cumulând rezultatele R + MDR. Acțiunile nerealizate și mai degrabă nerealizate sunt următoarele:

- *Construcția și reconstrucția pichetelor de grăniceri, a punctelor de trecere a frontierei de stat (inclusiv a punctelor de control comun auto) conform cerințelor și normelor UE/Schengen;*
- *Crearea Centrului național de coordonare în regim 24/7 în incinta Serviciului Grăniceri (coordonarea operațiunilor comune, activităților comune de pregătire etc.), precum și a punctelor de contact locale;*
- *Crearea subsistemelor (elaborarea și crearea programelor (soft-uri) pentru Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (Agenția națională pentru ocuparea forței de muncă), Ministerul Educației, Serviciul de Informații și Securitate;*
- *Elaborarea Strategiei naționale de management al datelor;*
- *Elaborarea unui Plan de actualizare regulată și de diseminare a Profilului Migrațional Extins (pentru 2 ani);*
- *Implementarea eficientă a metodologiilor privind depistarea imigranților iregulari în interiorul țării.*

Blocul 3: Ordinea publică și securitatea

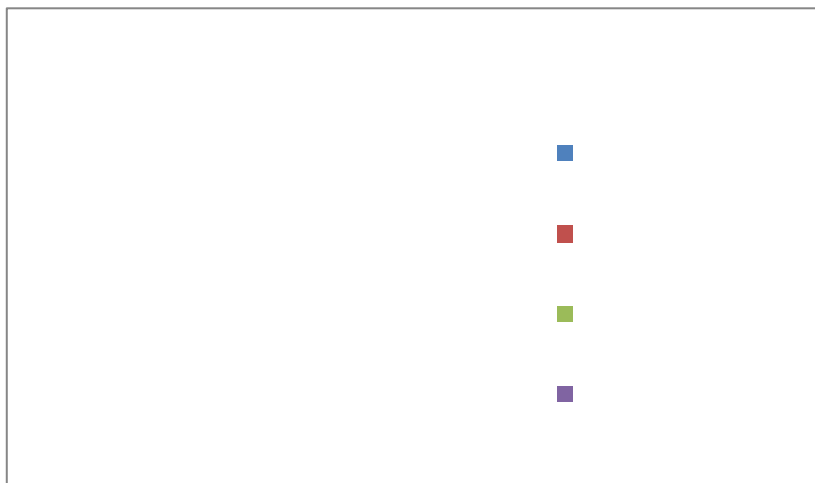
Blocul 3 este implementat în într-o măsură satisfăcătoare, dar totodată există și reforme care n-au fost demarate sau sunt întârziate. După cum se observă și din acțiunile nerealizate/mai degrabă nerealizate de mai jos o bună parte dintre aceste nu depinde de Guvernul Republicii Moldova ci de disponibilitatea unor instituții precum Eurojust sau Europol de a colabora cu autoritățile moldovene. O bună parte dintre demersurile RM de a finaliza acțiunile comune cu cele două instituții înregistrează întârzieri care nu i se pot imputa Republicii Moldova. **Oficialii cu care am vorbit se plâng de lipsa de reacție a acestor două instituții europene, explicând astfel neîndeplinirea acestor condiții care altfel par ușor de satisfăcut.**

"Noi am îndeplinit standardele pentru cooperarea cu Europol și Eurojust, iar acum aceste instituții trebuie să obțină mandat de la Consiliu să negocieze cu Chișinăul, dar nu fac demersurile necesare" - oficial din R. Moldova

Pe de altă parte, restul acțiunilor cuprinse în acest bloc, și în special cele care țin de lupta anticorupție sunt în totalitate apanajul Republicii. La acest bloc contorizăm 85% de acțiuni realizate și mai degrabă realizate. Cele neîndeplinite sunt:

- *Semnarea Acordului de cooperare cu EUROJUST*
- *Efectuarea vizitei de studiu la EUROJUST pentru familiarizarea cu procedurile de activitate*
- *Crearea Unității de informație și analize în cadrul Departamentului de Poliție al Ministerului Afacerilor Interne și operaționalizarea activității acesteia*
- *Finalizarea misiunii de evaluare din partea EUROPOL în vederea analizei situației privind protecția datelor cu caracter personal*
- *Evaluarea rezultatelor misiunii. Aprobarea inițierii negocierilor în vederea semnării Acordului operațional de către Board-ul de Management al EUROPOL, ca urmare a misiunii de evaluare menționate*
- *Cooperare polițienească: Organizarea reuniunii ofițerilor de legătură acreditați pentru cooperare între agențiile de executare a legii*
- *Asigurarea corespunzătoare cu resurse umane și materiale a subdiviziunii de prevenire și combatere a corupției din cadrul Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției*
- *Elaborarea proiectului de lege privind modificarea și completarea Legii nr.1104-XV din 6 februarie 2002 cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției în vederea asigurării unei funcționări independente*
- *Consolidarea capacităților în domeniul activităților și tehnicilor speciale de investigații*
- *Consolidarea capacităților medico-legale ale laboratoarelor (analiza ADN)*

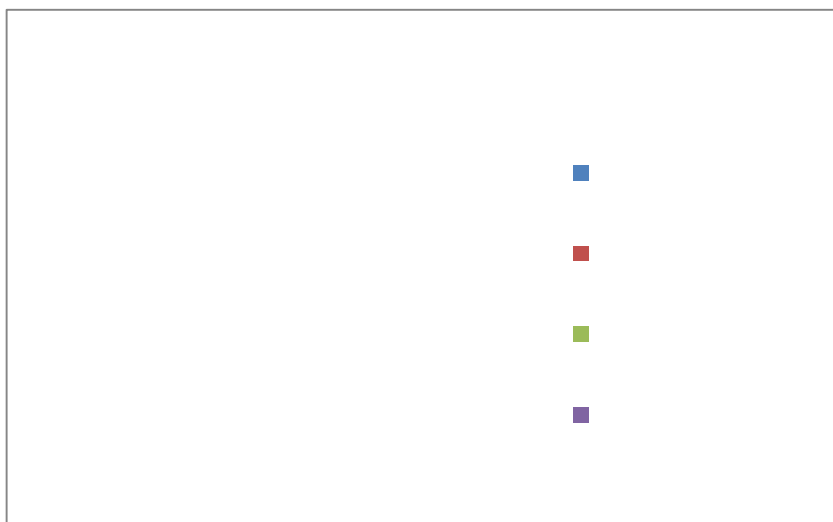
Blocul 4 - Relații externe și drepturi fundamentale

Blocul 4 conține mai puține acțiuni de implementat, doar 27 și așa se explică procentul mai mic de acțiuni neimplementate din totalul existent, 77%. Acțiunile neimplementate țin în special de **Adoptarea proiectului de lege privind prevenirea și combaterea discriminării în Republica Moldova legislație ce reprezintă o nucă tare pentru RM**, aspect asupra căruia detaliem în capitolele următoare. Acțiunile neimplementate sunt:

- *Aprobarea de către Guvern a proiectului de lege cu privire la prevenirea și combaterea discriminării*
- *Prezentarea proiectului de lege spre examinare Parlamentului*
- *Adoptarea de Parlament a Legii cu privire la prevenirea și combaterea discriminării în prima și ultima lectură*
- *Crearea camerelor de audieri pentru copii victime/martori ale infracțiunilor, cu instruirea personalului*

Per ansamblu, Republica Moldova a realizat 76% din acțiunile asumate în Planul de acțiuni și aproape a realizat 10% dintre acestea (deci vor fi realizate fără probleme în viitorul apropiat) ceea ce duce la un scor bun de cca. 86%.

Pe de altă parte, există în curs de implementare și acțiuni specifice fazei a doua a procesului de liberalizare a vizelor ceea ce, cumulat cu rezultatele obținute în implementarea Planului de acțiuni și prin comparație cu experiențele altor state care au trecut prin acest proces mai mult sau mai puțin similar, oferă o poziție bună în cadrul negocierilor cu Uniunea Europeană.

Neclarități procedurale – Cum se ia decizia de trecere în faza II?

Comisia Europeană a publicat în februarie raportul de evaluare privind Planul de Acțiuni (care reflectă situația de până în noiembrie 2011, când echipele de experți independenți au evaluat situația din teren). La începutul lunii mai 2012, autoritățile din R. Moldova au trimis un al treilea raport de progres (*complementary report*) către Comisie, care cuprinde și evoluțiile ulterioare (evaluarea noastră a cuprins și aceste evoluții, în urma interviurilor realizate de autori cu oficiali din mai multe instituții de la Chișinău).

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene așteaptă concluziile Comisiei la sfârșitul lunii mai – începutul lunii iunie. Acesta este și momentul în care autoritățile moldovene speră să marcheze oficial trecerea la faza a doua, cea destinată implementării și conformării cu privire la procedurile europene din aria celor specificate în planul de acțiuni.

*Autoritățile moldovene
așteaptă trecerea la faza a
doua în luna iunie.*

În acest moment Comisia deține datele de care are nevoie pentru a propune Consiliului European trecerea la faza a doua. Dar, așa cum am menționat anterior, R. Moldova este deschițătoare de drum în acest proces. Este cea mai avansată țară dintre cele două care au primit pentru prima dată un Plan de Acțiuni în doua faze. Nu e clar în acest moment dacă procesul decizional implică doar un accept al unuia sau mai multor grupuri de lucru din Consiliu sau chiar este nevoie de o decizie a Miniștrilor din Statele Membre. Potrivit oficialilor de la Chișinău, Comisia nu a precizat care este procedura de urmat, dacă R. Moldova trebuie să depună o cerere în acest sens sau dacă pe baza concluziilor acesteia Consiliul vine cu o decizie. Este aproape cert că Parlamentul

European nu este implicat în această etapă – implicarea PE în votul final (cum a fost cazul cu Albania și Bosnia) se datorează faptului că intrarea pe Lista Albă a țărilor care nu au nevoie de vize necesită schimbarea unui Regulament, deci procedură de codecizie potrivit Tratatul de la Lisabona. Trecea din faza I în faza II nu necesită o asemenea schimbare, deci Parlamentul nu este încă implicat formal. Totuși, potrivit interpretării noastre, nimic nu împiedică Parlamentul să facă demersuri de implicare dacă se consideră potrivit. Potrivit principiului de drept că ”cine poate mai mult, poate și mai puțin”, dacă Parlamentul va codecide la finalul procesului, poate avea putere de decizie și pe parcursul procesului.

Este interesant că, *de facto*, guvernul moldovean a început deja implementarea unora dintre măsurile din faza II (care decurg în mod logic din legislația adoptată în Faza I). Ar fi corect ca acest efort să fie evaluat de Comisia Europeană, altfel împărțirea în două faze se traduce în practică prin încetinirea unor reforme pe care tot Comisia le-a cerut.

Dificultăți politice interne – problema legii anti-discriminare și a corupției

Pentru guvernul pro-european de la Chișinău, problema vizelor a fost una importantă și politicienii aflați la guvernare se așteptau să găsească o deschidere mai mare din partea UE. Premierul Vlad Filat și ministrul de Externe Iurie Leancă au ridicat nivelul de așteptare al publicului vorbind despre liberalizarea vizelor în 2012. Același lucru l-a spus în Ucraina și Președintele Ianucovici²⁰. Șeful guvernului moldovean a revenit însă recent asupra declarației și a indicat anul 2013 ca noua țintă.

Dacă cele mai multe dintre întârzierile semnalate în tabelul nostru de monitorizare pot fi recuperate rapid sau prin investiții din partea autorităților, două probleme politice spinoase sunt citate ca fiind piedicile cu adevărat importante pentru a trece în faza a doua a Planului de Acțiuni: legea anti-discriminare și problema corupției, mai ales reformarea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției. Credem că cele două probleme suferă de dificultăți contrare în modul în care sunt tratate de autorități și de publicul larg: **se vorbește prea mult despre anti-discriminare și se vorbește prea puțin despre anti-corupție.**

Condiționalitatea anti-discriminare în R. Moldova și în Muntenegru

	Faza I	Faza II
Muntenegru	Muntenegru ar trebui să adopte și să implementeze legislația care să asigure o protecție efectivă împotriva discriminării.	
R. Moldova	Adoptarea unei legislații comprehensive împotriva discriminării, potrivit recomandărilor organelor de	Implementarea efectivă a legislației și politicilor anti-discriminare, relevantă potrivit instrumentelor

²⁰Raul Hernandez i Sagrera, ”Visa Liberalization Seen From Within the EU: <<Mission Impossible>>?”, International Centre for Policy Studies (ICPS), Kiev, Ucraina, 2011

monitorizare ale ONU și Consilului ONU și Consiliului Europei.
Europei, care să asigure o
protecție efectivă împotriva
discriminării.

Așa cum am descris mai sus, legi anti-discriminare au fost solicitate în documentele de parcurs pentru toate țările din Balcanii de Vest și în cele mai multe cazuri au fost printre ultimele condiții îndeplinite. Reacțiile politice și publice au fost majoritar împotriva și în acele țări. Aducem acest argument pentru că s-a creat în R. Moldova impresia că UE inventează condiții speciale într-un domeniu sensibil. De fapt, R. Moldova trece printr-o poveste asemănătoare altor țări și printr-o situație cu care Comisia Europeană s-a mai confruntat.

Legea anti-discriminare a ajuns un cartof fierbinte politic în R. Moldova pe care politicienii și-l aruncă unul altuia. Opoziția PCRM a găsit un prilej de a ataca guvernul, uitând că primul proiect pentru o asemenea lege a fost propus de un guvern PCRM în 2006 (legat de dialogul politic obișnuit cu UE, deci nu ținea de procesul privind vizele).

S-a creat în R. Moldova impresia că UE inventează condiții speciale într-un domeniu sensibil. De fapt, R. Moldova trece printr-o poveste asemănătoare altor țări și printr-o situație cu care Comisia Europeană s-a mai confruntat.

Guvernul a propus un proiect de lege revizuit în februarie 2011 și în urma evaluărilor independente, o altă formă în septembrie 2011. Directivele europene și practica de evaluare au dezvoltat principii minime care ar trebui cuprinse în asemenea legi. Cele mai importante sunt principiul de nediscriminare și promovare a egalității indiferent de rasă, etnie, sex, religie, vârstă și *orientare sexuală*, precum și instituirea unui instrument instituțional prin care să se poată implementa credibil acest principiu²¹. Ultima formă a proiectului de lege răspunde

acestor cerințe. Din nou, nimic deosebit și nimic special în cazul R. Moldova, UE aplică aici modele testate în alte părți și condiții minime, rămânând la latitudinea guvernului național modul de implementare. În ultimul raport de evaluare Comisia Europeană afirmă că o dezbatere publică serioasă va oferi oportunitatea de a calma conflictul cu oponenții legii. **Credem că în acest punct Comisia dă dovadă de naivitate sau de optimism exagerat. Campania împotriva legii nu provine din neștiință, ci e un calcul politic. Tot un calcul politic a fost concentrarea dezbaterii pe tema homosexualității**, doar unul dintre multele aspecte la care se referă legislația cerută de UE.

Opoziția profită de faptul că publicul larg este în mod covârșitor ostil persoanelor de orientare sexuală minoritară: doar 14% afirmă în sondaje că ar accepta homosexuali ca vecini, 10% i-ar

²¹ Guvernul Republicii Moldova, "Proiect de Hotărâre pentru aprobarea proiectului de lege privind prevenirea și combaterea discriminării. Proiectul de Lege privind prevenirea și combaterea discriminării.", 11/17 Februarie 2011

accepta ca prieteni și doar 4% ar accepta o înrudire cu o persoană de această orientare²². Având de înfruntat o asemenea intoleranță a majorității, promotorii proiectului de lege sunt în permanență defensivă și cei care critică proiectul se află în ofensivă. O asemenea lege nu ar legaliza căsătoriile homosexuale și nici nu ar duce la "homosexualizarea" țării, cum afirmă intervenții alarmiste în spațiul public. Nu e clar ce anume înseamnă acest termen, dar cert este că nici țările UE, nici România, Bulgaria care au asemenea legi și instituții și nici țările din Balcani nu au fost "homosexualizate". Însă o asemenea dezbatere rațională nu va putea combate miturile bazate pe frică și necunoaștere care domină deja subiectul în R. Moldova, mai ales că aceste mituri sunt atent manipulate politic.

Nu e o coincidență că orașele care au adoptat rezoluții împotriva homosexualității (care nu au nici un efect practic) sunt dominate de PCRM. Așa cum nu e o coincidență că figuri religioase, precum episcopul Marchel de Bălți și Fălești (care aparține de Mitropolia Moldovei, subordonată Patriarhiei Ruse), care au agitat spiritele împotriva legii sau că un canal TV precum NIT care prezintă foarte puțin subiectul fac parte din rețeaua de instituții și organizații apropiate PCRM.

Acest scandal a dus la un șir de declarații cu adevărat scandaloase ale unor politicieni atât din opoziție, cât și de la putere, din cauza faptului că politicienii au dat buzna pe poziția comodă anti-lege.

"Noi nu primim homosexualii și lesbienele în Partidul Liberal-Democrat. Și cum la noi în partid vin doar tineri de orientare normală, noi mai întâi îi verificăm. Dacă sunt homosexuali, ei rămân în Partidul Comunistilor. Noi îi verificăm întrebându-le prietenii" (Petru Vlah²³, deputat PLDM)

„Ei vor să aducă aceste spurcăciuni de homosexuali și să înrădăcineze acest cult la noi în Moldova. Noi trebuie să spunem un categoric nu acestor prostii și să nu le permitem să facă aceste prostii. Fiecare localitate să-și declare independența față de aceste prostii pe care ni le aduc din Europa" (Vladimir Voronin²⁴, lider al opoziției)

Comisia Europeană și diplomații UE din R. Moldova trebuie să acționeze în parteneriat cu guvernul de la Chișinău pe această temă. Anti-discriminarea este o temă relevantă și importantă pentru Uniunea Europeană, dar nu trebuie să devină un *deal-breaker* pentru trecerea la faza a doua a Planului de Acțiune. **Comisia Europeană nu poate fi neutră între un guvern timid în a promova o lege anti-discriminare și un PCRM condus de Vladimir Voronin care vorbește despre**

²² Fundația Soros – Moldova, "Percepțiile populației din Republica Moldova privind fenomenul discriminării: studiu sociologic", Ianuarie 2011

²³ "Deputat PLDM: Noi în partid gay și lesbiene nu primim!", Unimedia.md, 17 Aprilie 2012

²⁴ "Voronin: <<spurcăciuni de homosexuali>> la un protest al PCRM", Unimedia.md, 25 februarie 2012

comunitatea gay ca despre "spurcăciuni". Poziția actuală intransigentă a UE îl avantajează doar pe Voronin și pune guvernul într-o situație imposibilă.

Așa cum arătam în monitorizarea noastră, guvernul a satisfăcut cele mai multe condiții din faza I și Comisia ar trebui să accepte trecerea la faza a II. **Apropierea recompensei (ridicarea vizelor) va schimba situația dezbaterii interne din R. Moldova și îi va pune în defensivă pe criticii legii** din lumea politică, care vor trebui să răspundă clar la întrebarea: chiar doriți păstrarea vizelor din cauza legii anti-discriminare?

Precedentele din țările din Balcani chiar asta au arătat: legea anti-discriminare este un subiect sensibil care e mai lesne să fie rezolvat când recompensa este aproape.

Pe de altă parte, premierul Vlad Filat a greșit retrăgând proiectul din Parlament. Nu proiectul în sine era o problemă și disputa nu se va rezolva prin ajustări ale textului. Și nici prin eliminarea referirilor la orientarea sexuală, așa cum propune Igor Dodon. Asta nu ar face decât să indice că se încearcă izolarea minorității gay și va face din R. Moldova o țintă pentru o campanie politică în unele țări europene, situație ce trebuie evitată. De altfel, Ucraina a propus această soluție și nu a fost acceptată. **Prin retragerea legii, Vlad Filat a dat impresia că este singurul responsabil de această problemă, ceea ce a făcut să devină comod pentru partenerii din Alianța pentru Integrare Europeană să se poziționeze împotriva legii, lăsându-l pe Filat să scoată singur castanele din foc.** Guvernul ar trebui să:

- încerce să convingă Comisia Europeană să accepte trecerea în faza a doua fără o lege anti-discriminare. **Argumentul cel mai convingător este că R. Moldova pierde timp valoros în celelalte domenii unde reformele au avansat și sunt blocate pentru că faza II nu începe oficial.**
- **să retrimită proiectul la Parlament și să lase liderii politici de acolo să argumenteze în fața UE refuzul lor.** Pe măsură ce va trece timpul, vor trebui să argumenteze și propriilor alegători că se opun de fapt ridicării vizelor.

De altfel, aceasta era logica acțiunilor asumate de guvern în Planul Național adoptat în 2011:

- *Aprobarea de către Guvern a proiectului de lege cu privire la prevenirea și combaterea discriminării*
- *Prezentarea proiectului de lege spre examinare Parlamentului*
- *Adoptarea de Parlament a Legii cu privire la prevenirea și combaterea discriminării în prima și ultima lectură*

În monitorizarea noastră am considerat toate aceste trei condiții asumate atunci ca fiind neîndeplinite, deși în primă fază guvernul trimisese proiectul în Parlament, dar l-a retras ulterior.

Amânarea legii anti-discriminare nu ar însemna pentru UE și pentru apărătorii drepturilor minorităților că R. Moldova ar scăpa de această obligație, ci doar că pașii de urmat s-ar modifica în funcție de evoluțiile din realitate. Legea anti-discriminare a devenit o oportunitate politică manipulată abuziv, iar răspunsul UE și al guvernului moldovean trebuie să fie flexibil și să

țină cont de această situație. Actualul blocaj nu face decât să dăuneze credibilității condițiilor UE și să prejudicieze procesul masiv de reforme întreprinse în alte domenii din Planul de Acțiuni, mult mai puțin controversate dar cu un impact esențial asupra Moldovei (de pildă, reforma Ministerului de Interne sau măsurile de combatere a traficului de persoane).

Corupția – o problemă de voință politică

Cele două mari restanțe în domeniul politicilor anticorupție sunt:

- *strategia de reformare a Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC)*
- *înființarea și funcționarea Comisiei Naționale de Integritate*

CCCEC este o instituție asupra căreia se concentrează atenția și dezbaterile publice pe subiectul corupției. Condiționalitățile sunt acum concentrate pe asigurarea unei funcționări independente a Centrului. Numirea Directorului de către guvern naște suspiciuni, mai ales că fiecare guvern care vine schimbă șeful instituției. Există un proiect de reformare a CCCEC elaborat cu asistență europeană (din misiunea de experți de înalt nivel trimiși de UE pe lângă instituțiile moldovenești, unul este atașat pe lângă CCCEC). Strategia de reformare a fost trimisă către guvern, dar o decizie întârzie acolo. Din interviurile realizate rezultă că există reticențe la nivelul guvernului față de propunerea din strategie ca șeful CCCEC să fie numit și controlat de Parlament. O decizie trebuie luată privind această strategie.

"(pe cei de la guvern) îi deranjează garanțiile de independență, îi deranjează numirea prin concurs a Directorului. Ei vor să aibă controlul asupra acestei decizii. Vor umbla la criteriile de numire și vor exclude concursul. Problema nu este de eficiență ci de independență. Este că au angajat oameni dar nu îi lasă să lucreze" – expert anticorupție.

"Totuși, CCCEC nu are nevoie de Strategie ca să funcționeze. Actuala conducere propune numire independentă și spune că de asta nu poate lucra. Dar cum anume nu poate lucra? Cine îi împiedică, să spună public" – expert anticorupție

Există opinii diferite în comunitatea de experți din R. Moldova față de această problemă. O parte afirmă că problema principală a CCCEC este lipsa de independență și deci că o subordonare către Parlament o poate rezolva. O altă parte afirmă că CCCEC nu are instrumente potrivite pentru a lupta într-adevăr cu corupția și că această problemă prioritară. Această opinie este susținută și de cei care afirmă că Centrul nu poate fi cel care propune propria strategie de reformare și că reformarea CCCEC ar trebui inclusă într-o viziune de ansamblu a schimbărilor din sistemul judiciar.

Având în vedere experiența altor țări din sud-estul

Europei, putem afirma că **prin controlul parlamentar nu se îmbunătățesc performanțele instituțiilor anti-corupție**²⁵.

Controlul parlamentar funcționează ca instrument de eficientizare și responsabilizare atunci când este vorba despre chestiuni consensuale. Dar lupta cu corupția nu este o chestiune consensuală în țările unde politicienii înșiși sunt adânc implicați în corupție. A avea succes în politici anticorupție în asemenea țări – cum sunt toate cele analizate în cartea elaborată de CRPE în 2011: România, Bulgaria, Serbia, Macedonia, Croația, R. Moldova și Ucraina – înseamnă în practică să destructurezi rețelele clientelare controlate de oameni politici. Cu alte cuvinte, să trimiți la pușcărie oameni politici, oameni de afaceri și în general persoane puternice implicate în corupție. Controlul parlamentar le poate oferi acestor oameni prilejul să blocheze instituțiile anti-corupție. De altfel, R. Moldova a încercat deja această metodă subordonând Parlamentului Procuratura Generală (deci și secția sa anticorupție). Și nu a funcționat.

"Toată lumea țipă la Centru că de ce nu face treabă. Dar nici nu are cum, dacă Procuratura omoară dosarele. E important să pui răspunderea într-o singură pălărie" – expert anticorupție

Problema principală a CCCEC (și care este corect identificată în strategia elaborată de Centru) este faptul că această instituție este doar o verigă în lanțul de pregătire a dosarelor de corupție. Practic, CCCEC deschide dosare pe care le trimite la Procuratura Anticorupție. Experții independenți (din ambele tabere) afirmă că acolo se blochează aceste dosare. **În acest context, suntem de părere că doar schimbarea subordonării CCCEC nu rezolvă mare lucru. Centrul este un organ polițienesc, când ar trebui să fie mult mai mult. Soluția evidentă este de a pune într-o singură instituție polițiștii și procurorii anticorupție, având astfel o responsabilitate clară.**

„Toți spun că vor ca CCCEC să fie independent, dar de fapt înțeleg prin asta: să fie independent, dar să fie al meu” – avocat și activist ONG

Numirea de către guvern nu este o problemă în sine, important este ca cel care face numirea să răspundă dacă cel numit nu performează. Ori, în actuala formulă instituțională, nimeni nu poate performa pentru că CCCEC și Procuratura mai degrabă se sabotează reciproc, deși pentru a avea succes ar trebui să coopereze.

De altfel, proiectul de Strategie elaborat la CCCEC recunoaște la categoria riscuri această problemă a necolaborării între instituții și propune²⁶ și o reformare a Procuraturii Anticorupție: "Cât privește reformele

paralele desfășurate în sectorul justiției și a organelor de drept, trebuie să se țină seama de rolul deosebit al Procuraturii anticorupție pentru activitatea CCCEC. Asigurarea unui grad mai înalt de

²⁵ Cristian Ghinea și Laura Ștefan (Ed.), "EU approach to justice reform in southeastern and eastern Europe", Romanian Center for European Policies (CRPE), București, Septembrie 2011.

²⁶ "Strategia de Reformare a Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției – Proiect" - Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției cu sprijinul Misiunii Uniunii Europene de Consiliere în Politici Publice pentru Republica Moldova, Chișinău, septembrie 2011, pg. 32.

independență a CCCEC trebuie să decurgă paralel cu echilibrarea statutului Procuraturii anticorupție, în atribuțiile căreia se include supravegherea activității CCCEC și conducerea urmăririi penale pe cauzele investigate de CCCEC. În cazul plasării CCCEC sub control parlamentar și a numirii directorului CCCEC în funcție de către Parlament, statutul Procuraturii Anticorupție ar trebui, de asemenea, să crească în ierarhia organelor Procuraturii RM, la fel ca și statutul nemijlocit al Procurorului Anticorupție, o soluție eventuală fiind ca acesta să devină unul dintre adjuncții Procurorului General”.

În același timp, strategia vorbește²⁷ despre influența politică asupra CCCEC ca despre un mit: ”Un prim mit de acest gen este că CCCEC lucrează la comandă politică. Tocmai pentru a spulbera acest mit, există convingerea fermă că CCCEC trebuie să obțină și să se bucure de o independență reală față de orice presiuni necorespunzătoare, după cum se propune în Strategie”. Totuși, este un cerc vicios: dacă influența politică asupra CCCEC este un mit, atunci de ce este independența prima prioritate și de ce se propune o soluție atât de drastică precum este trecerea sub control parlamentar?

„Se știe că directorul de la Centru, cel numit de PDM e acolo la prevenire, ca să blocheze dosare dacă e vorba de cineva de-al lor, iar adjunctul, numit de la PLDM conduce de fapt Centrul” – expert anticorupție

Nu respingem controlul parlamentar per se. Din păcate, nu există soluții minune în acest domeniu, și fiecare soluție poate avea avantaje și dezavantaje în funcție de contextul intern al fiecărei țări. **Doar atragem atenția că alte țări care au încercat soluția nu au reușit: controlul parlamentar poate asigura un echilibru politic în fruntea unei instituții, dar în același timp crește șansele de blocare a dosarelor** (în loc de un ministru sau câțiva miniștri care prezumtiv pot interveni, vor exista câteva zeci de parlamentari care pot interveni și care pot negocia voturi în schimbul îngropării unor dosare).

Asta mai ales că cealaltă urgență legată de corupție din Planul de Acțiuni este cauzată exclusiv de către Parlament. Comisia Națională de Integritate (CNI) a fost înființată printr-o lege adoptată în 2011 și ar fi trebuit să devină funcțională din 1 martie 2012. Acest lucru nu s-a întâmplat. CNI ar trebui să fie condusă de cinci membri desemnați de parlament – trei numiți de majoritatea parlamentară, unul de opoziție și un reprezentant al societății civile. Asupra acestui reprezentant al societății civile (în cursă au rămas doi candidați după ce inițial fuseseră cinci) nu au reușit să cadă de acord membrii coaliție de guvernământ. Întârzierea CNI a declanșat un întreg lanț de întârzieri – potrivit legii din 2011, oficialii din R. Moldova trebuiau să depună declarații de avere și de interese. Cele de avere existau și până acum, dar într-o formă insuficientă pentru a putea controla bunurile deținute și de a face comparația relevantă între momentul preluării unei funcții și momentul încheierii mandatului. Legea a îmbunătățit forma declarațiilor, dar ar fi trebuit ca CNI să elaboreze normele de completare și să primească / centralizeze noile declarații. Fără CNI

²⁷ Idem, pg. 32

funcțională, declarațiile au rămas necompletate (cei mai mulți oficiali nu au completat nici vechile forme, așteptând momentul completării după noua formă, deci în practică anul 2012 este un regres până acum).

„Între timp, teancurile cu cele aproape 2.000 de declarații recepționate de Comisia Centrală de Control adună praful la sediul Centrului Anticorupție. <<Nu le-am verificat. Tocmai când au ajuns la noi, ne-au expirat împuternicirile. Potrivit ultimelor modificări în legislație, ele urmau să fie preluate de Comisie Națională de Integritate, care încă nu a fost formată>>, spune Vadim Enicov, secretarul vechii structuri.”²⁸

Deși au fost foarte activi în a face declarații legate de legea anti-discriminare, oficialii europeni și diplomați din țările membri aflați la Chișinău tind să plaseze problemele legate de anti-corupție mai jos pe lista de priorități. **În mod paradoxal, UE insistă pe o temă foarte nepopulară în R. Moldova, dar nu pune accent pe o temă populară – lupta cu corupția. Este o setare greșită a priorităților.** Politicienii din R. Moldova nu vor avea interes să miște lucrurile înainte și să creeze un cadru instituțional și legal care să performeze fără presiune dinspre Bruxelles.

„Principiul diferențierii și more-for-more ar trebui ferm aplicat. Dacă nu se aplică nici la vize, atunci nu mai știu unde” – oficial din R. Moldova

Concluzii și recomandări

- ✓ Decizia privind vizele are o mare încărcătură politică, așa cum a fost și în Balcanii de Vest, mai ales în Serbia, unde UE a dorit menținerea trendului pro-european. Această logică ar trebui aplicată și pentru R. Moldova, iar vizele ar fi un balon de oxigen necesar pentru Alianța pentru Integrare Europeană. Comisia Europeană trebuie să fie flexibilă și să accepte trecerea în faza II chiar fără adoptarea legii anti-discriminare, urmând ca aceasta să rămână o condiție fermă pentru a doua parte a procesului de implementare a Planului de Acțiuni.
- ✓ Competiția între state poate avea efecte benefice în procesul de adoptare a reformelor. În Bosnia și Albania, reformele au fost accelerate când elitele politice au realizat că celelalte state din regiune scăpaseră de vize, iar presiunea publică a crescut pentru adoptarea reformelor. Acesta este principiul regatei²⁹ care poate avea efecte benefice în competiția regională R. Moldova – Ucraina și posibil următoarea în linie Georgia. Dar pentru asta e nevoie de:

a) transparență privind rezultatele obținute de fiecare guvern

²⁸ Anastasia Nani, "Cine ascunde averile mai marilor Republicii Moldova?"; Adevărul Moldova, 3 aprilie 2012

²⁹ Alexandra Stiglmeier, "Learning from the Western Balkans Experience", Batory Foundation, Varșovia, Ianuarie 2011

b) aplicarea fermă de către Comisia Europeană a principiului meritului individual.

- ✓ Există la Chișinău un fel de fatalism în rândul oficialilor care au sentimentul că din cauză că Ucraina este în urmă cu implementarea Planului de Acțiune, R. Moldova este amânată tocmai pentru că UE preferă să lucreze cu un bloc al celor două țări. Comisia trebuie să preîntâmpine confirmarea acestui sentiment. **Administrația din R. Moldova a fost prinsă într-un efort serios de reformare / coordonare pentru implementarea Planului de Acțiuni. Evaluarea noastră arată că totuși a performat, dincolo de restanțele mari – discriminare și corupție – care sunt chestiuni mai degrabă politice decât de performanță administrativă.** Acest efort merită încurajat, altfel capacitatea de mobilizare va tinde să scadă.
- ✓ Planul de Acțiuni reprezintă de fapt mai mult decât o simplă pregătire în domeniul vizelor. Deși mai puțin spectaculoase și controversate decât zona anti-discriminare, se întâmplă reforme ale statului moldovean și măsuri de care cetățenii vor beneficia, schimbări induse de Planul de Acțiuni pentru vize. **Aceste schimbări trebuie popularizate. În decursul interviurilor de cercetare, am fost noi înșini surprinși despre câte lucruri se întâmplă și care sunt aproape necunoscute în afara cercurilor oficiale.** Reforma Ministerului Afacerilor Interne (o instituție nereformată care cu doar trei ani în urmă a fost implicată în abuzuri grave împotriva drepturilor omului) abia a început prin legile adoptate în prima fază. Aceste legi vor trebui aplicate. Rezistența din sistem este mare, corpul de ofițeri, mulți moșteniți încă de pe vremea URSS vor opune rezistență la demilitarizare, de pildă. Reformiștii din sistem vor avea nevoie de UE și de presiunea pentru aplicarea Planului de Acțiuni pentru a mișca lucrurile înainte. Alte beneficii ale implementării Planului de Acțiuni care pot fi citate sunt: modernizarea legislației privind protecția datelor personale și întărirea autorității

„Avem frica asta că o să fim bine pregătiți tehnic dar o să fie o decizie politică contra”

„Înțelegem că noi putem fi tratați în aceeași oală cu Ucraina, dar noi suntem mult mai avansați.”

- oficiali din R. Moldova

independent care se ocupă de asta, protecția minorilor și a persoanelor expuse traficului, întărirea controlului la granițe, reforma serviciului de grăniceri. De fapt, tabelul din anexă poate oferi multe alte exemple. Dar tot acest efort modernizator indus de Planul de Acțiuni este omis în dezbaterile publice care se axează pe tema spectaculoasă a drepturilor pentru homosexuali și pe aparentul refuz al UE de a satisface așteptarea pentru ridicarea rapidă a vizelor.

- ✓ Legea anti-discriminare reprezintă un punct sensibil, dar nu insurmontabil. Comisia Europeană trebuie să fie flexibilă și să accepte trecerea în faza II chiar fără adoptarea legii. Tot procesul de condiționalități contra vize se bazează pe atracția

recompensei. Deocamdată, recompensa pare departe, dar odată începuta faza II adversarii legii vor intra în defensivă. În schimb, recomandăm o mai mare atenție acordată secțiunii privind politicile anticorupție.

ANEXĂ - Gradul de îndeplinire al Planului Național de Acțiuni din faza I

BLOCUL I – Securitatea documentelor, inclusiv asigurarea cu pașapoarte biometrice		
1. Ajustarea legislației cu privire la perfectarea și eliberarea pașapoartelor cetățenilor Republicii Moldova, apatrizilor și documentelor de călătorie ale refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară, în conformitate cu Legea N. 273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte	Iunie 2011	Realizat
2. Ajustarea legislației cu privire la perfectarea și eliberarea pașapoartelor diplomatice și de serviciu cu date biometrice	Iunie 2011	Realizat
3. Modificarea Legii N. 1549-XV din 19 decembrie 2002 cu privire la înregistrarea dactiloscopică de stat	Iunie 2011	Realizat
4. Modificarea Hotărârii Guvernului N. 376 din 6 iunie 1995 „Cu privire la măsurile suplimentare de realizare a Sistemului național de pașapoarte”	Iunie 2011	Realizat
5. Modificarea Hotărârii Guvernului N. 333 din 18 martie 2002 „Pentru aprobarea Concepției sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al populației” și Regulamentului cu privire la Registrul de stat al populației”	Iunie 2011	Realizat
6. Modificarea Legii N. 273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind actele de identitate din Sistemul național de pașapoarte	Iunie 2011	Realizat
7. Implementarea pașapoartelor provizorii pentru unele categorii de persoane cu dezabilități	Semestrul II 2011	Realizat
8. Ajustarea legislației la Convenția privind statutul apatrizilor, încheiată la New-York la 28 septembrie 1954	Iunie 2011	Realizat
9. Realizarea Proiectului Comisiei Europene „Pașaportul biometric pentru Moldova” Asigurarea, în modul stabilit și la solicitare, a accesului la informația din Registrul de stat al populației pentru misiunile diplomatice ale statelor Uniunii Europene, în scopul verificării informației la eliberarea vizelor, inclusiv în baza pașapoartelor biometrice	Decembrie 2011	Realizat
10. Crearea Directoriului național al certificatelor cheilor publice aplicate în pașapoartele cu date biometrice și integrarea acestuia cu directoriile similare ale altor state și cu cel al ICAO	Decembrie 2012	Realizat
11. Elaborarea Codurilor de etică ale angajaților autorităților publice responsabile de administrarea proceselor de documentare a populației	Martie 2011	Realizat
12. Elaborarea și aprobarea programului de instruire continuă	Aprilie 2011	Realizat
13. Organizarea instruirii (traininguri) pentru conducătorii și angajații instituțiilor (centrale și teritoriale) de evidență și documentare a populației și de stare civilă în domeniul: codului de etică; depistării și combaterii faptelor de corupție în procesul de eliberare a documentelor.	Semestrial	Realizat
14. Elaborarea și implementarea unui plan de gestionare a riscurilor de corupție în domeniul documentării populației și stării civile	Decembrie 2011	Realizat
15. Implementarea proiectului Comisiei Europene „Pașaportul biometric pentru Moldova”	Decembrie 2011	Realizat
16. Implementarea Planului de acțiuni pentru asigurarea eliberării pașapoartelor biometrice, aprobat prin Hotărârea Guvernului N. 317 din 28 aprilie 2010	Decembrie 2011	Realizat
17. Pregătirea și desfășurarea licitației pentru procurarea carnetelor de pașapoarte cu cip integrat	Aprilie 2011	Realizat

18. Identificarea soluțiilor privind perfectarea pașapoartelor de serviciu și diplomatice cu date biometrice; tipărirea buchetelor pentru aceste pașapoarte	Decembrie 2012	Realizat
19. Optimizarea procesului de producere și personalizare a pașapoartelor	Octombrie 2011	Realizat
20. Elaborarea și adoptarea unor noi proceduri (inclusiv a actelor normative departamentale) pentru identificarea acestor persoane prin intermediul rudelor, precum și pentru recunoașterea faptelor de stare civilă produse și înregistrate în regiunea transnistreană	Semestrul I 2011	Realizat
21. Pregătirea implementării tehnologiilor de recunoaștere facială	Decembrie 2011	Nerealizat
22. Îmbunătățirea tehnologiei de producere a pașapoartelor cu date biometrice, în scopul ridicării nivelului automatizării procesului de personalizare a acestor pașapoarte	Decembrie 2012	Mai degrabă nerealizat
23. Instalarea unei linii de producere și personalizare a pașapoartelor provizorii	Semestrul II 2011	Realizat
24. Elaborarea și producerea documentelor primare de stare civilă cu nivel sporit de securitate în scopul prevenirii falsificării lor	Iunie 2012	Realizat
25. Digitalizarea documentelor primare de stare civilă	Decembrie 2012	Nerealizat
26. Asigurarea transmiterii permanente către BNC Interpol a informației în versiune electronică privind pașapoartele pierdute sau furate	Permanent	Realizat
27. Implementarea Sistemului informațional integral automatizat de evidență a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, în care au fost unificate toate evidențele informației cu caracter criminogen	31 decembrie 2011	Mai degrabă realizat
28. Conectarea la sistemul Interpol I-24/7INSYST de raportare electronică în timp real a pașapoartelor pierdute sau furate	Semestrul I 2011	Realizat
29. Transmiterea informațiilor privind speciemenle noi de pașapoarte prin canalul stabilit: Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor – Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene – misiunile diplomatice ale statelor Uniunii Europene	Anual, până în luna septembrie	Realizat
BLOCUL II - Migrația ilegală, inclusiv readmisia și managementul frontierei		
30. Elaborarea Legii cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova	Martie 2011	Realizat
31. Elaborarea și înaintarea propunerilor de amendare a legislației în vederea demilitarizării și profesionalizării Serviciului Grăniceri și acordarea personalului a statutului special, descentralizării procesului de luare a deciziilor; optimizării structurii la nivel tactic, atribuirea competențelor pe întreg teritoriul țării	Iunie 2011	Realizat
32. Elaborarea și înaintarea propunerilor de amendare a legislației în vederea asigurării competenței Serviciului Grăniceri în domeniul urmăririi penale, examinării contravențiilor, expertizei actelor de călătorie, răspunderii transportatorilor în cazul transportării în țară a străinilor fără acte necesare de călătorie, depistarea și investigarea crimelor transfrontaliere, traficului și contrabandei cu ființele umane	Iunie 2011	Realizat
33. Elaborarea acordului-tip de cooperare interinstituțională în domeniul migrației, managementului frontierelor, perfectării vizelor și problemelor legate de străini	Semestrul II 2011	Realizat
34. Elaborarea noilor acorduri de cooperare, precum și amendarea celor existente la nivel interinstituțional, în domeniile schimbului de informații (inclusiv operative), analizei riscurilor, schimbului de experiență, instruirii, pregătirii profesionale, activității de cercetare etc.	Semestrul II 2011	Realizat
35. Elaborarea Planului de acțiuni pentru implementarea eficientă a Strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat	Ianuarie 2011	Realizat

36. Prezentarea Planului de implementare a Strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat	Semestrul I 2011	Realizat
37. Elaborarea planurilor de învățământ, precum și a programelor analitice ale acestora conform standardelor de competență aplicate în țările UE, adaptate inclusiv la circumstanțe de vulnerabilitate și la fapte de corupție	Martie 2011- iulie 2011	Realizat
38. Profesionalizarea Serviciului Grăniceri (înlocuirea militarilor în termen cu angajați pe bază de contract)	2011-2012	Realizat
39. Elaborarea și înaintarea propunerilor de amendare a actelor legislative și normative în vederea reglementării caracteristicilor și cerințelor tehnice pentru construcția punctelor de trecere a frontierei de stat, a regulilor de regim și a schemelor tehnologice tipizate pentru efectuarea controlului în punctele de trecere a frontierei de stat	Semestrul II 2011	Realizat
40. Elaborarea Ordinului directorului general al Serviciului Grăniceri cu privire la aprobarea Manualului practic de control și supraveghere a frontierei de stat	Semestrul I 2012	Mai degrabă realizat
41. Realizarea sistemului informatic on-line al Serviciului Grăniceri, interfațarea acestuia cu sistemele informatice ale instituțiilor naționale cu atribuții la frontiera de stat, inclusiv implementarea tehnologiilor de verificare a actelor de identitate cu date biometrice în punctele de trecere a frontierei de stat	Semestrul II 2011	Realizat
42. Construcția și reconstrucția pichetelor de grăniceri, a punctelor de trecere a frontierei de stat (inclusiv a punctelor de control comun auto) conform cerințelor și normelor UE/Schengen	2011-2013	Mai degrabă nerealizat
43. Dotarea subdiviziunilor de supraveghere și control ale Serviciului Grăniceri, Centrului național de coordonare, punctelor de contact locale, canalelor de comunicare securizate cu echipament, tehnică IT, mijloace de transport, mijloace specifice, sisteme informatice, mijloace autonome de producere a energiei etc.	2011-2013	Mai degrabă realizat
44. Dezvoltarea capacităților de supraveghere și intervenție rapidă prin utilizarea în practica de serviciu a mijloacelor și echipamentului modern, luând în considerare principiile conceptului Sistemului European de Supraveghere a Frontierelor (Eurosir)	2011-2013	Mai degrabă realizat
45. Darea în exploatare a sistemului de comunicații mobile la frontiera de stat	Semestrul II 2012	Mai degrabă realizat
46. Cooperare cu statele vecine în vederea finalizării procesului de demarcare a frontierei de stat	2011-2013	Realizat
47. Crearea Centrului național de coordonare în regim 24/7 în incinta Serviciului Grăniceri (coordonarea operațiunilor comune, activităților comune de pregătire etc.), precum și a punctelor de contact locale	2011	Nerealizat
48. Semnarea acordului interinstituțional de cooperare în domeniul migrației, managementului frontierelor, perfectării vizelor și problemelor legate de străini	Semestrul II 2011	Mai degrabă realizat
49. Semnarea noilor acorduri de cooperare, precum și amendarea celor existente la nivel interinstituțional în domeniile schimbului de informații (inclusiv operative), analizei riscurilor, schimbului de experiență, instruirii, pregătirii profesionale, activității de cercetare etc.	Semestrul II 2011	Realizat
50. Dezvoltarea cadrului juridic de cooperare cu serviciile de frontieră ale statelor limitrofe, statelor membre UE și CSI, precum și cu alte instituții de specialitate din cadrul UE.	2011-2013	Mai degrabă realizat
51. Protocol de cooperare între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră Române din Ministerul Administrației și Internelor al României	Semestrul I 2011	Realizat

52. Plan privind dezvoltarea cooperării instituțiilor de frontieră ale Republicii Moldova și României pentru anul 2011	Semestrul 2011	I	Realizat
53. Protocol de cooperare între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Serviciul Grăniceri al Comitetului Securității Naționale al Republicii Kazahstan	Semestrul 2011	I	Realizat
54. Acord de cooperare între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Comitetul Grăniceresc de Stat al Republicii Belarus	Semestrul 2011	II	Realizat
55. Protocol de cooperare între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Serviciul de Grăniceri al Republicii Polonia	Semestrul 2011	II	Realizat
56. Protocol de cooperare între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Serviciul de Frontieră și Imigrare al Republicii Portugheze	Semestrul 2011	II	Realizat
57. Protocol de cooperare între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Poliția de Frontieră subordonată Ministerului Afacerilor Interne al Georgiei	Semestrul 2011	II	Realizat
58. Implementarea Planului de cooperare între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Agenția FRONTEX pentru anii 2009-2011	Pe parcursul 2011		Realizat
59. Elaborarea și semnarea Planului de cooperare între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Agenția FRONTEX pentru anii 2012-2014	Semestrul 2011	I	Realizat
60. Dezvoltarea programelor privind reintegrarea cetățenilor moldoveni (reîntorși, repatriați voluntar sau readmiși în baza Acordului dintre Comunitatea Europeană și Republica Moldova privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală)	Semestrul 2011	II	Realizat
61. Elaborarea legii privind integrarea străinilor	Trimestrul 2011 – semestrul 2012	III – I	Realizat
62. Operarea modificărilor de rigoare în legislația națională (Codul contravențional) pentru stabilirea răspunderii cărăușilor în procesul transportării de persoane de pe /spre teritoriul Republicii Moldova în conformitate cu cerințele legislației UE, precum și elaborarea proiectelor de acte normative pentru implementarea acestora	Semestrul 2011	I	Realizat
63. Elaborarea mecanismului de cooperare interinstituțională în scopul distribuirii competențelor și eficientizării procesului de control (pus în sarcina atât a organelor de stat de control, cât și a operatorilor de transport), precum și a procesului de atragere la răspundere a cărăușilor implicați în traficul ilicit de persoane	Semestrul 2011	I	Realizat
64. Elaborarea proiectului hotărârii de Guvern cu privire la Strategia națională în domeniul migrației și azilului	Semestrul 2011	I	Realizat
65. Elaborarea și adoptarea de către Guvern a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului	Semestrul 2011	II	Realizat
66. Consolidarea dialogului în cadrul Grupului de lucru tehnic interinstituțional care coordonează procesul de implementare a exercițiului Profilului Migrațional Extins	Semestrul 2011	I	Realizat
67. Elaborarea Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova	Semestrul 2011	II	Realizat
68. Stabilirea instituțiilor responsabile pentru actualizarea regulată a Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova, colectarea și analiza datelor cu privire la fluxurile și grupurile migraționale	Semestrul 2011	II	Realizat
69. Crearea subsistemelor (elaborarea și crearea programelor (soft-uri) pentru Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (Agenția națională pentru ocuparea forței de muncă), Ministerul Educației, Serviciul de Informații și Securitate	Semestrul 2011	II	Mai degrabă nerealizat
70. Efectuarea procedurilor de readmisie în baza Acordului dintre UE și Republica Moldova privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală	Decembrie 2011		Realizat
71. Negocierea și semnarea cu statele membre UE a protocoalelor adiționale la Acordul	Decembrie		Realizat

dintre UE și Republica Moldova privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală (prioritar pentru 2011: Italia, Bulgaria, Franța, Cehia)	2011	
72. Negocierea și semnarea acordurilor de readmisie cu Bosnia și Herțegovina, Serbia, Muntenegru, Albania, precum și cu alte state terțe	Semestrul 2011 II	Realizat
73. Implementarea Legii N. 200-XVIII din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova	Semestrul 2011 I	Realizat
74. Elaborarea mecanismului de cooperare interinstituțională în baza Legii N. 200-XVIII din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova	Semestrul 2011 I	Realizat
75. Asigurarea structurilor administrative subordonate (Biroul Migrație și Azil) cu resurse umane în contextul implementării Legii N. 200-XVIII din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova	Semestrul 2011 I	Realizat
76. Implementarea Planului național de acțiuni în domeniul migrației și azilului pentru 2010-2011	Decembrie 2011	Realizat
77. Elaborarea Strategiei naționale de management al datelor	Semestrul 2011 II	Nerealizat
78. Elaborarea unui Plan de actualizare regulată și de diseminare a Profilului Migrațional Extins (pentru 2 ani)	Semestrul 2011 II	Nerealizat
79. Elaborarea Liniilor directorii metodologice de dezvoltare și actualizare a Profilului Migrațional Extins	Semestrul 2011 II	Nerealizat
80. Implementarea eficientă a metodologiilor privind depistarea imigranților iregulari în interiorul țării	Decembrie 2011	Mai degrabă Nerealizat
81. Dezvoltarea și aplicarea metodei de analiză a riscurilor în combaterea migrației și șederii ilegale a străinilor în Republica Moldova	Decembrie 2011	Mai degrabă Nerealizat
82. Identificarea necesităților și dezvoltarea infrastructurii Centrului de plasament temporar al străinilor, asigurarea cu resurse suficiente de personal	Iunie 2011	Realizat
83. Consolidarea capacităților instituției responsabile de executarea procedurilor de returnare și expulzare prin seminare, traininguri, instruiți, vizite de studiu, instruirea formatorilor	Semestrul 2011 II	Realizat
84. Instruirea ofițerilor de poliție și a funcționarilor publici implicați în managementul migrației și azilului prin seminare, traininguri, instruiți, vizite de studiu, instruirea formatorilor	Semestrul 2011 II	Realizat
85. Asigurarea continuității formării profesionale prin politici de cadre coerente	Semestrul 2011 II	Realizat
86. Elaborarea Legii cu privire la integrarea străinilor	Trimestrul III 2011 –semestru I 2012	Realizat
87. Implementarea Legii N.270-XVII din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova	Semestrul 2011 II	Realizat
88. Identificarea soluțiilor privind asigurarea cu documente de călătorie a refugiaților și a beneficiarilor de protecție umanitară (asigurarea beneficiarilor de protecție internațională, acces la documentele de călătorie prevăzute de legislație). Tipărirea buchetelor documentelor de călătorie pentru refugiații și beneficiari de protecție umanitară	2011	Realizat
89. Consolidarea capacităților instituționale prin instruirea personalului și preluarea de practici în domeniul procedurilor pe cazurile speciale	Semestrul 2011 I	Realizat
BLOCUL III - Ordinea publică și securitatea (împărțit în Protecția datelor cu caracter personal; Cooperarea judiciară în materie penală; Cooperarea în executarea legii, prevenirea și combaterea corupției și crimelor financiare; Prevenirea și combaterea crimei organizate, inclusiv a traficului de ființe umane)		

90. Adoptarea Legii cu privire la protecția datelor cu caracter personal (în redacție nouă)	Trimestrul I 2011	Realizat
91. Prezentarea spre examinare Guvernului a proiectului hotărârii de Guvern pentru aprobarea proiectului de lege cu privire la modificarea și completarea unor acte normative: Legea N.982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la informație, Legea taxei de stat N.1216-XII din 3 decembrie 1992	Trimestrul II 2011	Realizat
92. Adoptarea Legii cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative: Legea N.982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la informație, Legea taxei de stat N.1216-XII din 3 decembrie 1992	Semestrul II 2011	Realizat
93. Adoptarea Legii cu privire la ratificarea Protocolului adițional la Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, cu privire la autoritățile de supraveghere și fluxul transfrontalier al datelor, adoptat la Strasbourg la 8 noiembrie 2001 și semnat de Republica Moldova la 29 aprilie 2010	Trimestrul I 2011	Realizat
94. Aprobarea prin hotărâre de Guvern a Regulamentului Registrului manual al deținătorilor de date cu caracter personal	Trimestrul I 2011	Realizat
95. Implementarea Sistemului informațional automatizat „Registrul deținătorilor de date cu caracter personal”	2011 – 2012	Realizat
96. Prezentarea spre examinare Guvernului a proiectului hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului legii pentru modificarea și completarea: Codului contravențional, Legii cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, structurii, personalului-limită și a modului de finanțare a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; Legii cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar	Trimestrul II 2011	Realizat
97. Adoptarea Legii cu privire la modificarea și completarea: Codului contravențional, Legii cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, structurii, personalului-limită și a modului de finanțare a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; Legii cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar	Semestrul II 2011	Realizat
98. Semnarea Acordului de cooperare cu EUROJUST	31 decembrie 2011	Nerealizat
99. Continuarea cooperării cu EUROJUST în cazuri concrete prin asistență juridică internațională în materie penală	Permanent	Realizat
100. Efectuarea vizitei de studiu la EUROJUST pentru familiarizarea cu procedurile de activitate	2011	Nerealizat
101. Elaborarea și adoptarea legislației procesual penale privind echipele comune de investigații internaționale	Decembrie 2011	Realizat
102. Semnarea și ratificarea celui de al 2-lea Protocol la Convenția Europeană de asistență juridică în materie penală	2011	Realizat (mai trebuie ratificat)
103. Folosirea în activitatea de asistență juridică internațională în materie penală a prevederilor convențiilor cu obiect de reglementare special (combaterea corupției, spălării banilor, criminalității cibernetice, traficului de ființe umane, terorismului)	Permanent	Realizat
104. Vizite de studiu ale judecătorilor și procurorilor din Republica Moldova la instituțiile omologe din statele Uniunii Europene	Decembrie 2011	Mai degrabă realizat
105. Crearea Unității de informație și analize în cadrul Departamentului de Poliție al Ministerului Afacerilor Interne și operaționalizarea activității acesteia	Decembrie 2011	Mai degrabă nerealizat
106. Finalizarea misiunii de evaluare din partea EUROPOL în vederea analizei situației privind protecția datelor cu caracter personal	Semestrul I 2011	Nerealizat

107. Evaluarea rezultatelor misiunii. Aprobarea inițierii negocierilor în vederea semnării Acordului operațional de către Board-ul de Management al EUROPOL, ca urmare a misiunii de evaluare menționate	Semestrul 2011	II	Nerealizat
108. Modificarea Legii N.45-XIII din 12 aprilie 1994 privind activitatea operativă de investigații, pentru a o racorda la noile cerințe de combatere a crimei transfrontaliere	Semestrul 2011	II	Realizat
109. Revizuirea legislației naționale în domeniul interceptării convorbirilor telefonice	Semestrul 2011	II	Realizat
110. Revizuirea legislației relevante în cadrul Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est	Semestrul 2011	II	Realizat
111. Conectarea reciprocă a proprietarilor de baze de date pentru asigurarea unui mecanism adecvat de schimb de informație	Semestrul 2011	II	Mai degrabă realizat
112. Consolidarea cooperării în cadrul subdiviziunilor mixte existente (SECI/GUAM, Centrul Comun de la Galați etc.)	Permanent		
113. Negocierea și semnarea acordurilor bilaterale și multilaterale de cooperare în domeniul executării legii	Permanent		Mai degrabă realizat
114. Organizarea reuniunii ofițerilor de legătură acreditați pentru cooperare între agențiile de executare a legii	Semestrul 2011	I	Nerealizat
115. Adoptarea proiectelor de acte normative și a documentelor de politici elaborate în conformitate cu standardele internaționale anticorupție	Semestrul 2011	I	Realizat
116. Armonizarea definiției „corupție” la standardele internaționale prin adoptarea proiectului de lege privind completarea Legii N.90-XVI din 25 aprilie 2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției	Semestrul 2011	II	Realizat
117. Adoptarea proiectului de lege privind protecția avertizorilor	Semestrul 2011	II	Realizat
118. Asigurarea corespunzătoare cu resurse umane și materiale a subdiviziunii de prevenire și combatere a corupției din cadrul Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției	2011-2012		Mai degrabă nerealizat
119. Consolidarea schimbului de informații dintre Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și autoritățile responsabile pentru lupta împotriva corupției	Semestrul 2011	II	Realizat
120. Punerea în aplicare a mecanismului de implementare a Legii N.16-XVI din 15 februarie 2008 cu privire la conflictul de interese prin elaborarea proiectului de lege cu privire la Comisia Principală de Etică, structura și modul de funcționare a acesteia	Semestrul 2011	II	Realizat
121. Elaborarea proiectului de modificare a Legii N.25-XVI din 22 februarie 2008 privind Codul de conduită a funcționarului public	Semestrul 2011	II	Realizat
122. Elaborarea proiectului de lege privind modificarea și completarea Legii N.1104-XV din 6 februarie 2002 cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției în vederea asigurării unei funcționări independente	Semestrul 2011	II	Nerealizat
123. Organizarea și desfășurarea unor instruirii anticorupție cu participarea funcționarilor publici și a lucrătorilor sistemului judiciar	Periodic 2011		Realizat
124. Actualizarea Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului	Semestrul 2011	II	Realizat
125. Elaborarea și adoptarea proiectului de lege privind modificarea și completarea Legii N.190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului în vederea ajustării prevederilor legale la standardele internaționale	Semestrul 2011	II	Realizat
126. Revizuirea cadrului normativ național prin prisma asigurării independenței Serviciului pentru prevenirea și combaterea spălării banilor, subdiviziune a Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției	Semestrul 2011	II	Realizat

127. Asigurarea îndeplinirii Planului de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2010-2012	2011-2012	Realizat
128. Organizarea și desfășurarea unor instruiți în vederea examinării celor mai bune practici în materia confiscării veniturilor provenite din infracțiuni	Semestrul II 2011	Realizat
129. Definitivarea proiectului de lege privind prevenirea și combaterea crimei organizate	Semestrul I 2011	Realizat
130. Adoptarea Legii privind prevenirea și combaterea crimei organizate	Semestrul II 2011	Realizat
131. Elaborarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a crimei organizate	Semestrul I 2011	Realizat
132. Consultarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a crimei organizate cu organizațiile internaționale relevante și organizații nonguvernamentale în domeniu	Semestrul II 2011	Realizat
133. Adoptarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a crimei organizate	Semestrul II 2011	Realizat
134. Elaborarea și adoptarea Planului de acțiuni de prevenire și combatere a crimei organizate	Semestrul II 2011	Realizat
135. Expertizarea internațională a cadrului legal existent în domeniul traficului de persoane cu prezentarea recomandărilor relevante	Decembrie 2011	Realizat
136. Actualizarea periodică a Planului național de acțiuni în domeniul traficului de ființe umane	Permanent	Mai degrabă realizat
137. Stabilirea oficiului Secretariatului Comisiei naționale antidrog	Semestrul I 2011	Realizat
138. Consolidarea capacităților Observatorului Național Antidrog (bazat pe cele mai bune practici preluate din Republica Cehă)	Semestrul II 2011	Realizat
139. Semnarea unui memorandum de colaborare cu EMCDDA	Semestrul I 2011	Mai degrabă realizat
140. Implementarea Planului de acțiuni de realizare a Strategiei de prevenire și combatere a crimei organizate	2011	Mai degrabă realizat
141. Consolidarea capacităților în domeniul activităților și tehnicilor speciale de investigații	2011	Mai degrabă nerealizat
142. Consolidarea capacităților medico-legale ale laboratoarelor (analiza ADN)	2011	Nerealizat
143. Racordarea prevederilor Codului penal, Codului de procedură penală, precum și a ordinelor ministrului afacerilor interne în domeniu la prevederile Legii și Strategiei de prevenire și combatere a crimei organizate	Semestrul II 2011	Realizat
144. Sporirea colaborării organelor de drept cu societatea civilă și ONG-urile implicate prin: încheierea acordurilor de colaborare cu ONG-urile interesate; promovarea în instituțiile de învățământ a valorilor democratice și a standardelor internaționale în domeniul drepturilor omului	Permanent	Mai degrabă realizat
145. Perfecționarea și implementarea mecanismului de monitorizare a Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane	Semestrul II 2011	Mai degrabă realizat
146. Extinderea Sistemului național de referire în toate raioanele Republicii Moldova și implicarea activă a societății civile în protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane	Semestrul II 2011	Realizat
147. Încurajarea cooperării dintre societatea civilă și organele de drept în scopul monitorizării acțiunilor de combatere a traficului de ființe umane, prevenirii impunității	2011 - 2012	Realizat

și combaterii corupției în cauzele de trafic de ființe umane prin organizarea forumurilor anuale		
148. Implementarea Planului național de acțiuni antidrog pentru anii 2011-2013, aprobat prin Hotărârea Guvernului N. 1208 din 27 decembrie 2010 „Cu privire la aprobarea Strategiei naționale antidrog pe anii 2011-2018”	2011	Realizat
149. Actualizarea Hotărârii Guvernului N. 1208 din 27 decembrie 2010 „Cu privire la aprobarea Strategiei naționale antidrog pe anii 2011-2018” privind instituirea Comisiei naționale antidrog	Semestrul I 2011	Realizat
150. Crearea bazei de date referitor la drogurile confiscate și persoanele implicate, precum și furnizarea informației instituțiilor interesate prin schimb de informații	2011	Realizat
151. Prezentarea setului de materiale Guvernului privind ratificarea Convenției CoE de la Lanzarote cu privire la protecția copiilor împotriva exploatării și abuzului sexual, semnată la 25 octombrie 2007	Semestrul II 2011	Realizat
BLOCUL IV – Relații externe și drepturi fundamentale		
152. Aprobarea de către Guvern a proiectului de lege cu privire la prevenirea și combaterea discriminării	Semestrul I 2011	Nerealizat
153. Prezentarea proiectului de lege spre examinare Parlamentului	Semestrul I 2011	Nerealizat
154. Adoptarea de Parlament a Legii cu privire la prevenirea și combaterea discriminării în prima și ultima lectură	Semestrul II 2011	Nerealizat
155. Adoptarea de Parlament a PNADO pentru anii 2011-2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului N. 881 din 23 septembrie (inclusiv revizuirea și îmbunătățirea textului în conformitate cu legislația antidiscriminare, ținând cont de recomandările ONU și ale Consiliului Europei în vederea asigurării unei protecții eficiente împotriva discriminării)	2011	Realizat
156. Analiza legislației și practicii de aplicare a acesteia în domeniul libertății conștiinței și contribuția la realizarea spiritului de toleranță între toate confesiunile religioase din Republica Moldova	August 2011	Realizat
157. Revizuirea cadrului legal privind înregistrarea cultelor religioase și a părților lor componente	30 decembrie 2011	Realizat
158. Promovarea campaniilor de sensibilizare a opiniei publice	30 aprilie 2011	Mai degrabă realizat
159. Sporirea gradului de conștientizare a populației asupra existenței fenomenului discriminării în societate	Aprilie 2011	Mai degrabă realizat
160. Elaborarea Planului de acțiuni privind susținerea romilor pe anii 2011-2015	Semestrul I 2011	Realizat
161. Promovarea dialogului intercultural, a spiritului de toleranță prin organizarea manifestărilor etno-culturale (festivaluri, zile ale limbii materne, zile ale culturii etc.)	2011 – 2014	Realizat
162. Elaborarea curriculumului de instruire pentru efectivul polițienesc	Septembrie 2011	Realizat
163. Crearea centrelor și dezvoltarea serviciilor pentru victime și agresori ale violenței în familie	Martie 2012	Realizat
164. Elaborarea și implementarea programelor de reabilitare a persoanelor condamnate care își ispășesc pedeapsa în instituțiile penitenciare pentru cazurile de violență și abuz	Iunie 2011	Realizat

în familie		
165. Elaborarea și aprobarea instrucțiunilor comune privind intervenția secțiilor/direcțiilor de asistență socială și de protecție a familiei, instituțiilor medicale și organelor afacerilor interne în cazurile de violență în familie, menite să stabilească scopul, necesitatea și principiile intervenției actorilor în aceste cazuri, să determine clar mecanismul de intervenție, competențele și limitele acestora în soluționarea cazurilor de violență în cadrul relațiilor familiale	Aprilie 2011	Realizat
166. Crearea camerelor de audieri pentru copii victime/martori ale infracțiunilor, cu instruirea personalului	Martie 2012	Nerealizat
167. Efectuarea unui studiu privind oportunitatea recunoașterii competenței Comitetului ONU pentru combaterea tuturor formelor de discriminare rasială asupra plîngerilor individuale din Republica Moldova în baza art. 14 al Convenției pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială	Semestrul I 2011	Realizat
168. Elaborarea proiectului de lege privind modificarea Legii cetățeniei Republicii Moldova N. 1024-XIV din 2 iunie 2000	Semestrul I 2011	Realizat
169. Desfășurarea campaniilor naționale de popularizare a nediscriminării prin editarea de publicații în domeniu, organizarea de emisiuni tematice interactive la TV și radio etc.	2011 – 2014	Realizat
170. Organizarea meselor rotunde, conferințelor, dezbaterilor și altor activități pentru promovarea standardelor internaționale privind drepturile minorităților naționale, prevenirea discriminării pe criterii de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, apartenență la o minoritate națională	2011 – 2014	Realizat
171. Realizarea campaniilor de informare în societate în vederea sporirii gradului de conștientizare a drepturilor și obligațiilor participanților, reglementate de Legea N.26-XVI din 22 februarie 2008 privind întrunirile	30 aprilie 2011	Realizat
172. Elaborarea și implementarea Sistemului automatizat informațional „Evidența emigranților și a copiilor rămași fără îngrijirea părinților și facilitarea relaționării părinților cu copiii sau reîntoarcerii în țară a părinților, ai căror copii întâmpină dificultăți de adaptare, educație și îngrijire”, conform Hotărârii Guvernului N. 450 din 2 iunie 2010	2011	Mai degrabă realizat
173. Modificarea Hotărârii Guvernului N.376 din 6 iunie 1995 „Cu privire la măsurile suplimentare de realizare a sistemului național de pașapoarte”	Semestrul I 2011	Realizat
174. Revizuirea cadrului legal național (Legea cetățeniei Republicii Moldova N.1024 din 2 iunie 2000, Legea N.273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte) pentru a preveni și a exclude cazurile de apatridie ca urmare a succesiunii statelor	Semestrul I 2011	Realizat
175. Adoptarea cadrului legislativ/normativ pentru crearea unui mecanism de determinare a statutului persoanelor apatride	Semestrul II 2011	Realizat
176. Asigurarea drepturilor străinilor la libera circulație și ședere pe teritoriul Republicii Moldova în conformitate cu legislația națională, prin neaplicarea măsurilor restrictive nejustificate sau de natură discriminatorie	2011 – 2012	Realizat
177. Monitorizarea mecanismului de garantare a drepturilor la libera circulație și ședere în Republica Moldova	2011 – 2012	Realizat
178. Instruirea funcționarilor publici, precum și promovarea campaniilor de sensibilizare a opiniei publice cu privire la prevenirea și combaterea discriminării și asigurarea libertății circulației pe teritoriul republicii pentru cetățenii Republicii Moldova, pentru străini cu mod de ședere legal și apatrizi	2011	Realizat
179. Actualizarea informației cu privire la ariile de reședință compactă a minorităților	Semestrul II 2011	Realizat
180. Depistarea dificultăților, cu caracter frecvent și comun, de documentare a	Semestrul II	Realizat

minorităților, precum și identificarea soluțiilor pentru depășirea acestor dificultăți	2011	
181. Identificarea soluțiilor de asigurare a accesului necesar minorităților la oficiile de documentare, inclusiv prin utilizarea ghișeurilor mobile	Semestrul II 2011	Realizat
182. Identificarea soluțiilor de documentare a copiilor și a femeilor, conform domeniilor de activitate (instituții de învățământ, serviciu)	Semestrul II 2011	Realizat
183. Evaluarea și analiza eliberării documentelor de identitate și călătorie, precum și analiza cazurilor de refuz de a elibera aceste documente, pentru toate categoriile de persoane, inclusiv femei, copii, persoane cu dizabilități, minorități etc. (atenția deosebită fiind acordată romilor, precum și libertății de circulație a locuitorilor regiunii transnistrene)	Permanent, raport semestrial	Realizat
184. Asigurarea eliberării documentelor din sistemul național de pașapoarte pentru locuitorii regiunii transnistrene în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului N. 959 din 9 septembrie 2005 „Cu privire la măsurile de asigurare a confirmării cetățeniei și documentării populației din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria)”	Permanent	Realizat
185. Implementarea procedurilor de identificare la prima documentare a locuitorilor din regiunea transnistreană cu solicitarea suplimentară a informației privind legăturile de rudenie (acte de naștere a părinților, acte de căsătorie a părinților etc.)	Semestrul II 2011	Realizat

Disclaimer

Prezentul raport a fost elaborat de Centrul Român de Politici Europene, cu sprijinul Asociației pentru Politică Externă, în cadrul proiectului "Monitorizarea Civică a Planului de Acțiuni privind liberalizarea regimului de vize Moldova - UE", finanțat de Balkan Trust for Democracy, un proiect al The German Marshall Fund of United States.

Opiniile și interpretările exprimate aparțin autorilor și nu implică automat The Balkan Trust for Democracy, the German Marshall Fund, sau alte instituții și organizații partenere.

Credit foto copertă: Ciprian Ciucu

Prelucrare Photoshop: Olimpia Pârje

© CRPE mai 2012

Centrul Român de Politici Europene

Știrbei Vodă nr. 29, Etaj 2, Ap. 4

București

office@crpe.ro

Tel. +4 0371.083.577

Fax. +4 0372.875.089

Pentru mai multe detalii despre CRPE vizitați pagina www.crpe.ro